

Šiame numery

Juostelės ir plokštelės lietuvių kalbai mokytis.
Pabaltijo sąjunga — realybė ar fantomas?
Nauji Aloyzo Barono apsakymai.
Stasio Žilio eilėraščiai.
A. Tyruolio viešnaigė Pirenėjų pusiasaly.
Prigimtoji teisė ir scholasticizmas.
Prano Visvydo Antikomentarai.
Arlekino Venecijoje beieškant.

Kertinė paraštė

JUOSTELĖS IR PLOKŠTELĖS LIETUVIŲ KALBAI MOKYTIS

"Draugo" kultūrinio priedo "Kertinė paraštė" (1974. VI. 22) Pr. V. apgailestauja, kad, girdi, nėra lietuvių kalbai mokytis plokščių, diskų bei juostelių. Jis toliau rašo: "O jeigu kieno ir lietuvių kalbos mokymosi kryptimi kas nors panašaus jau yra padaryta, tai reikėtų nepagailėti reklamoms bei informacijoms dažniau ir spaudoje, kad žinotumėte kas, kur ir kaip."

Kadangi man šis tas yra žinoma, kas "lietuvių kalbos mokymosi kryptimi" yra padaryta, noriu čia ir paliformuoti apie tuos "kas, kur ir kaip".

1. Dambritino, Klimo ir Schmalstieg parašyta Introduction to Modern Lithuanian nėra išspauduota. Yra išspauduota — teisybė — šios knygos pirmoji laida, išleista 1966 metais. Bet 1972 metais lietuvių pranciškonai išleido didelio tiražo antrąją šios knygos laidą, ir ši pastaroji laida nėra išsiųsiusi! Kaip ir buvo pažymėta redakcijos pastaboje, šią knygą galima gauti ir "Draugo" knygynė, taip pat pas lietuvių pranciškonus "Darbininko" adresu.

2. Jau keleri metai, kaip buvo pažadėta pirmojeje aukščiau minėtos knygos laidoje, yra pagamintos šiai knygai (Intr. to Mod. Lithuanian) magnetofono juostelės ("tapes"). Šiose juostelėse yra visų anos knygos 40 pamokų visi lietuviški tekstai, kai kurios vietos net yra skaitomos po kelis kartus. Jokia fonetinė transkripcija nepakeis gyva kalba duodamo ištarimo. Todėl mes, anos knygos autoriai, ir nesiryzome duoti toje knygoje fonetinės transkripcijos (anot Pr. V., "tarimo fonetikos"), kadangi retas nekalbininkas yra pakankamai įgudęs kad ir geriausia fonetinė transkripcija naudotis.

Noriu čia taip pat pažymėti, kad šios juostelės buvo pagamin-

tos Rochesterio universiteto fonetikos laboratorijoje talkos būdu: laboratorijos direktorius, prof. dr. Dean H. Obrecht leido naudotis mašinomis, aparatais, net paskyrė du savo asistentus, kurie dabar jau taip pat yra profesoriai, padėti juostelės įkaltinti, užrekoruoti. Tekstus juostelėms įkaltinti keli geri Rochesterio lietuvių ponai J. J. ir A. P., ponai D. S., taip pat ir šias eilutes rašantys. Šios juostelės yra 4 valandų ilgio. Jas platina Rochesterio universiteto Kalbų centras (Language Services Center, University of Rochester). Jos kainuoja tik 15 dol. — tai yra parduodamos savikaina. Teiraujantis galima rašyti arba (angliškai) Language Services Center, Dewey Hall, University of Rochester, Rochester, N. Y., 14627, arba — tuo pačiu adresu — prof. Antanui Klimui (lietuviškai arba angliškai).

Noriu paminėti dar vieną bet svarbią "smulkmeną": šios juostelės nėra apsaugotos kopijavimu uždraudimu, t. y., jos nėra "copyrighted", kadangi mes norėjome, tik padėti besimokantiems lietuvių kalbos. Biznio mes iš to nedarome. Tai reiškia, kad jas galima kopijuoti, kiek tik kas nori, galima jų prisigaminti kad ir šimtus...

3. Iš antrajame punkte minėtų juostelių dabar yra ruošiamos kasetės. Jos bus, galvojama, parduotos rudenį. Kasėčių kaina irgi bus apie 15-20 dol.

4. Yra, tikrai yra ir plokštelės lietuvių kalbai mokytis: keliolika pasikalbėjimų, bet neblogai padaryta, gerai įkalbėtos. Jas galima taip pat gauti "Darbininko" adresu: 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207.

Antanas Klimas

PABALTIO SĄJUNGA - REALYBĖ AR FANTOMAS

EDGAR ANDERSON

Prieš II Pasaulinį karą ant įspūdingų Latvijos Užsienų reikalų ministerijos rūmų didžiomis raidėmis buvo lotyniškai užrašyta: "Concordia res parvae crescunt, discordia magnae concidunt" (Vienybėje maži dalykai auga, nesantaikoje žūva dideli dalykai). Šis senovinis Sallustijaus patarimas atrodo tinka ne tik latvių tautai, bet ir jos kaimynams: estams ir lietuviams. Geografinės aplinkybės ir istorinė raida sudarė stiprias sąlygas kiek tik galima tampriaušiam bendradarbiavimui tarp trijų Pabaltijo tautų.

Estija, Latvija ir Lietuva sudaro savitą atskirą bloką labai reikmingoje vietoje, toje mažų tautų zonoje, kuri nuo Ledinuotojo vandens uosto tesia iki Juodųjų jūrų, t. y. nuo Suomijos iki Balkanų, atskirdama Rusiją nuo Vakarų Europos apskritai ir nuo Vokietijos konkrečiai. Vienas karas buvo užsidesęs kaip tik šioje srityje ir kitas karas galėjo lengvai joje užsidegti, kas iš tikrųjų ir įvyko.

Apytikriai skaičiuojant, Pabaltijo šalys, kartu palmtos, sudaro 400 x 250 mylių plotą, tai reikšmingai maždaug tiek pat, kiek Anglija ir Valija kartu, arba trečdalis prieškarinės Vokietijos, ar pusė Japonijos, bet jos yra skystai apgyventos: tik šeši milijonai žmonių. Dėl savo geografinės padėties, puikių uostų ir nebuvimo kalnų barjerų

Prof. Edgar Anderson, buvęs Baltiškųjų studijų puoselėjas draugijos pirmininkas, yra parašęs eilę knygų Latvijos istorijos klausimais ir bendradarbiavęs "Lituanus" žurnale. Jis yra San Jose Kalifornijos valstybinio universiteto istorijos profesorius, ypač domėjosi Vidurio Europos istorija, kurioje ypatingą vaidmenį yra suvaidinusi Didžioji Lietuvos Kunigaitė. Čia spausdinamas straipsnis paskaitos forma buvo pateiktas ketvirtajai Baltiškųjų studijų puoselėjų draugijos konferencijai Chicagoje, Illinois universitete š. m. gegužės 15 d. Paskaita lietuvių kalba išversta Vytauto Bagdanavičiaus, MIC.

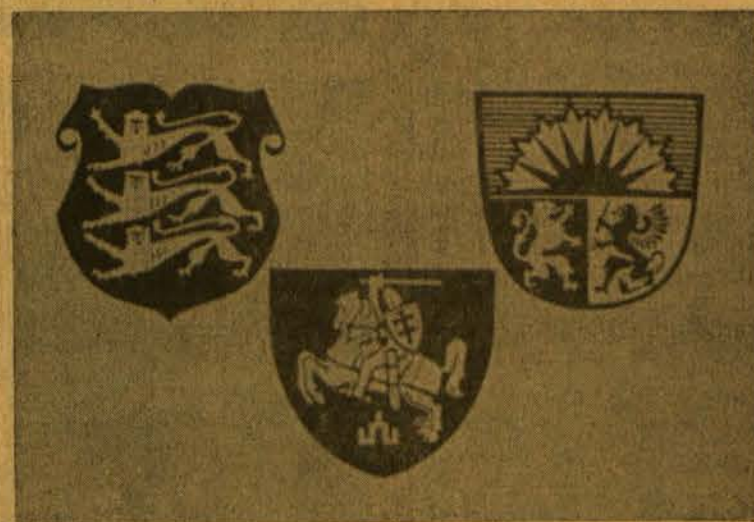
Pabaltijo šalys visada buvo laikomos tinkamu keliu Rytų — Vakarų "trafikui" ir kartu patogi kovos lauku jų galingesniems ir nepasotinamiems kaimynams.

1918 metais Pabaltijo respublikos atėjo į šį pasaulį kaip daugiau ar mažiau nelaukiamas kūdikis. Joms nebuvo lengva įtikinti nepriklausomų tautų šeimą, kad jos turi lygias teises jų bendruomenėje. Pabaltijo valstybės buvo apsuptos iš žemyno pusės trijų gana agresyvių kaimynų: Rusijos, Vokietijos ir Lenkijos. Pirmosios dvi pradžioje buvo bejėgės, bet jose glūdintios didelės jėgos negalėjo pasilikti silpnos ilgą laiką. Trečiasis didelis kaimynas Lenkija buvo išoriniai stiprus, bet išvidiniai silpnas.

Baltijos valstybės priklausė nuo jėgų balanso tarp Vokietijos, Lenkijos ir Rusijos. Jeigu šis balansas būtų sugriautas, jos turėjo atsirasti pavojuje, nepaisant to, kuri iš jų būtų būtų stipriausia. Kuo ilgiau netikrumas tarpe trijų didžiųjų kaimynų tęsėsi, tuo ilgiau Pabaltijo respublikos turėjo laiko suderinti savo galimas turėti jėgas, ir kuo ilgiau tęsėsi jų kaimynų varžybos, tuo būtų buvę lengviau joms pasidaryti tarpe jų prasminga užvara.

Simpatingas Britų stebėtojas sako, kad buvo kažkokla gyva pamėklė Pabaltijo valstybių laikysenoje ir kad joms buvo sunku apsispręsti, ko jos turėjo labiau bijoti: ar provokacinio Sovietų piršimosi, ar grubaus ir tiesioginio Vokietijos agresyvumo, ar grobuoniškų Lenkijos uvertūrų.

Savo neilgame nepriklausomame laikotarpyje Pabaltijo valstybės rimtai stengėsi reikšti kaip taikingos ir stabilizuojantys veiksnys audringame Vidurinės Europos regione. Jos pasirašė visas schemas ir pasiūlymus, turinčius tikslą išlaikyti taiką. Jos daug vilčių dėjo į Tautų Sąjungą, pradžioje nepastebint, kad ji buvo sudaryta būti kontrastingų didžiųjų jėgų interesų nesėje, nekreipianti per daug dėmesio į mažesnių ir silpnesnių kraštų intere-

Pabaltijo valstybių — Estijos, Lietuvos ir Latvijos herbai

sus. Pabaltijo valstybių atstovai buvo aktyvūs ir Tautų Sąjungoje ir šalia jos, pasirašydami įvairius planus ir susitarimus, kurie žadėjo išlaikyti status quo ir išsaugoti pasaulį nuo karo. Už tai jie gavo ne ką daugiau, kaip apsiyvilimus. Bendro pobūdžio pasiūlymai nusiginkluoti ir pasmerkti karą buvo iššyk palaidoti ar padaryti neveikmingais. Regionalinio saugumo schemas, kaip Rytų Locarno ar Šiaurės Locarno negalėjo būti įgyvendintos, nenorint Vokietijai, Lenkijai ir Sovietų Sąjungai jų pasirašyti ir Prancūzijai bei Didž. Britanijai svyruojant jas paremti. Tada, kai Latvijai buvo suteikta vieta Tautų Sąjungos taryboje 1936 metais, jau Pabaltijo tautos buvo praradusios pastikėjimą Tautų Sąjunga ir Vakarų demokratijomis. 1938 m., stebėdamas visiška Tautų Sąjungos nepajėgumą, Pabaltijo tautos paskelbė absoliutinį neutralumą bet kuriam būsimame kare.

Pabaltijo valstybės visada jautė šurpų Sovietų Rusijos milžino buvimą, iš kurio replių jie buvo išsilaisvinę. Jos taip pat turėjo nemažą jausmą, kad jos yra daugiau ar mažiau paliktos savo likimui buvusių jų rėmėjų Prancūzijos ir Didžiosios Britanijos. Jos suprato, kad Sovietų Sąjunga žaidė dvigubą žaidimą, išorškai palaikydama normalius santykius su Pabaltijo "buržuazinėmis" respublikomis, o slapčia organizuodama Pabaltijy komunistinį pogrindį. Norėdamas neprarasti savo nepriklausomybės, Pabaltijo valstybės stengėsi daryti viską, kad patiktų savo rytiniam kaimynui. Jos vengė dėtis prie bet kurių antisovietinių samokslų ar sąjungų. Jos leido sovietams naudotis savo uostais ir geležinkeliais jų tranzitui kiek galima žemiausia kaina. Lietuva pasirašė net nepuolimo sutartį su Sovietų sąjunga 1926 metais; Estija ir Latvija tuo patvirtė paskė 1932 m. Visos trys pradžioje šią sutartį dar dešimčiai metų 1934 metais.

Vokiečių Veimaro respublika atsisakė minties užvaldyti Pabaltijo šalį, tačiau vokiečiai politikai buvo patenkinti nesutvarkyta situacija visoje Rytinėje Europoje, kad, atėjus patogiam momentui, jų ankstesnės teritorijos, patekusios Lietuvon, Lenkijon ir Čekoslovakijon, būtų atsiimtoms. Įtakingi ekonominiai Vokietijos sluoksniai į Pabaltijo bloką taip pat žiūrėjo, kaip į nereikalingą barjerą tarp Vokietijos ir Rusijos. Jie beveik niekada tiesiogiai su rusais, be pabaltietiško tarpininko. 1927 m. sausio mėn. Vokie-

tija užėmė nepalankią poziciją Suomijos ir Pabaltijo sąjungos atžvilgiu. Ji manė, kad Pabaltijo valstybės natūraliai priklausio Sovietų interesų sferai. Naudodama visokias legalias ir pusiau legalias priemones, Vokietija Lietuvos būkle Klaipėdos krašte darė nemalonias ir nesaugias. Tuo pačiu metu Vokietija stengėsi panaudoti Lietuvą, kaip priemonę prieš Lenkiją, išnaudodama ginčą dėl Vilniaus iki kraštutinumo, bet ne iki tiesioginio įsikišimo iš Lietuvos pusės, taigi ne iki Lietuvos — Lenkijos karo. Ši Vokietijos politika buvo aktyviai remiama Sovietų Sąjungos. Vokietijos ir Sovietų politikos artėjimas kėlė susirūpinimą Pabaltijo valstybėse, bet tuo metu dar jos galėjo tikėtis Tautų Sąjungos ir Vakarų jėgų paramos.

Kai naciai paėmė Vokietijoje valdžią, Pabaltijo valstybės tai išgyveno sumišusiais jausmais. Lietuviai ir latviai rimtai bijoję nacių agresijos, mažiau to bijoję estai. Tol, kol nacių Vokietija ir Sovietų Sąjunga buvo priešiška viena kitai nusiteikusias, Pabaltijo valstybės dar jautėsi palyginti gana saugiai. Kai naciai atėmė Klaipėdą iš Lietuvos 1939 m., Vokietija pareiškė norą pasirašyti nepuolimo sutartį su Pabaltijo valstybėmis. Taip kaip jos buvo pasirašiusios nepuolimo sutartį su kitu galimu užpuolėju, Sovietų Sąjunga, jos pasirašė pa-

našią sutartį su Vokietija 1939 m. birželio mėn.

Ilgą laiką Pabaltijo valstybės de-jo daug vilčių į Vakarų valstybes, jeigu ištiktų pavojus jų nepriklausomybei, nors tam nebuvo pagrindo. Jos nežinojo, kad 1923 m. Britų valdžia buvo padariusi nutarimą, kad, išskyrus įsipareigojimus, kurie išplaukia iš Tautų Sąjungos sutarties, Didžioji Britanija nesijaus turinti pareigą priešintis bet kuriems pasikeitimams, kaip pvz. Pabaltijo sąjungos susidarymas ar net jo absorbavimui iš Rusijos pusės. Britai, tiesa, siūlė Skandinavijos ir Pabaltijo sąjungą net 1918 ir 1920 metais, ir buvo labai nepatenkinti, kai skandinavai užsidėjo sau izoliacijos politiką, o Lietuvos — Lenkijos ginčas sukludė tampresnį bendradarbiavimą visų valstybių, kurios turėjo sienas su Rusija vakaruose.

Prancūzija pasirašė karinę sutartį su Lenkija 1921 m. ir keletą kartų bandė paskatinti Pabaltijo valstybes ir Suomiją sudaryti karinę sutartį su Lenkija, tačiau atsisakė tas sutartis tiesiogiai garantuoti.

Būdamas stipriausia ir plačiausia valstybė iš visų susikūrusių tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, Lenkija natūraliai bandė jungti visas kitas aplink save. Tačiau dominavimo noras ir net arogancija kai kurių lenkų vadų apkartinio kitas valstybes. Lenkijos teritoriniai ginčai faktiškai su visais savo kaimynais, išskyrus tik Rumuniją, taip pat stūmė kitas šalis toliau nuo jos. Lenkų okupacija senosios Lietuvos sostinės Vilniaus 1920 m. spalio 9 d. padarė nepataisomos žalos Lenkijos santykiams su šiauriniais kraštais. Po visos eilės konferencijų Suomija ir Latvija atsisakė sueti į sąjungą su Lenkija pirm negu bus sutvarkyti Lenkijos Lietuvos santykiai abiem šalim priimtiniu būdu. Prolenkiskai nusiteikusi Estija gana nenoromis prie to prisidėjo. Pabaltijo valstybės Lenkija buvo vertinama greičiau kaip saugumo rizika, negu kaip taikos garantija. Taip pat reikia pastebėti, kad vokiečių ir sovietų diplomatai dažnai grasindavo Pabaltijo vadams liudno-

(Nukeita į 2 psl.)

DVIDEŠIMT KETVIRTAS "DRAUGO" ROMANO KONKURSA S

1. Dienraštis "Draugas" skelbia dailiosios prozos romano, apysakos dvidešimt ketvirtąjį konkursą. Rankraščius įteikti paskutinė data yra 1974 m. lapkričio 1 d.
2. Geriausiojo kūrinio autoriui skiriama 1,000 dolerių premija. Šiemetinio konkurso mecenatas yra Zigmas Umbražūnas.
3. Kūrinio siūžetą pasirenka patys autoriai. Rankraštis turi būti parašytas mašinėle, nemažesnis kaip 200 romaninio formato puslapių.
4. Kūrinio siūžetą šiuo adresu: Dailiosios prozos konkurso komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.
5. Sprendimo bešališkumui laiduoti autoriai turi pasirašyti slappyvardžiu, o atskirame uždarame voke pažymėti savo tikrąjį pavardę ir adresą, ten pat įrašant kūrinio antraštę ir pasirinktąjį slappyvardį. Teisėjų komisijai išrinkus premijuotiną kūrinį, atidaromas tik laimėjusio autoriaus vokas.
6. Tūkstančio dolerių premija gaves autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teisę perleisti "Draugui", įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskiru leidiniu arba tik išleisti atskiru leidiniu. Nelaimėjęs autorius spausdinimo sąlygas nuspręs abipusiu susitarimu.

Telsoforas Vallus

Sauksmas nuo Baltijos

PABALTIJOS SĄJUNGA — REALYBĖ AR FANTOMAS?

(Atkelta iš 1 psl.)

mis pasekmėmis, jei jie sueitų sąjungon su Lenkija. Lenkijos — Vokietijos nepuolimo sutartis 1934 m. ir Lenkijos dalyvavimas Čekoslovakijos dalybose dar labiau atitolino Lenkiją nuo Pabaltijo, išskyrus Estiją.

Nuo 1918 iki 1920 metų keletas planų buvo svarstoma būsimam bendradarbiavimui ir Pabaltijo valstybių sustiprinimui. Drąsiausias iš jų buvo plati federacija Skandinavijos kraštų, Suomijos ir Pabaltijo valstybių su daugiau ar mažiau atitinkančia Lenkija. Kita schema buvo vaizduojama apjungti visas šalis, turinčias sienas su Rusija vakaruose: Suomija, Pabaltijo valstybės, Lenkija, su daugiau ar mažiau įsijungiančia Rumunija ir daugiau ar mažiau įsijungiančia Ukraina. Balduri konferencija 1920 m. rugpjūčio mėn., kuri sudarė pagrindinę progą vystyti regionalinę politinę, ekonominę ir karinę sąjungą, Lenkijos buvo sunaikinta Vilniaus pagrobimu. Buvo dar keletas projektų siauresnio masto: Suomijos ir Estijos federacija, Latvijos ir Lietuvos federacija, ar Lietuvos unija su Lenkija. Sekanti šioje eilėje buvo Estijos, Latvijos ir Lietuvos sąjunga, ir, jei nepavyktų, Estijos ir Latvijos sąjunga.

1921 m. liepos 7 d. Latvija ir Estija pasirašė karinę ir politinę sutartį, kuri buvo pratęsta 1923 m. lapkričio 1 d. ir 1934 m. vasario 17 d. Buvo sunku prie šios sutarties prifungti Lietuvą. Estai, ir šis dalies latviai, nenorėjo būti įvertinti Lenkijos — Lietuvos ar — Vokietijos ginčus dėl Vilniaus ir Klaipėdos. Iš kitos pusės, Lietuva kurį laiką buvo užkliūta klaidingo saugumo jausmo, remdamosi įsivaizduota sąjunga su Vokietija ir sovietų nusiėkimu prieš Lenkiją. Išdidus pabaltijietiškas nacionalizmas ir didžiavimasis nepažeista nepriklausomybe buvo taip pat milžiniška kliūtis, siekiant prasmingo bendradarbiavimo tarp Pabaltijo valstybių. Nei vienas iš jų nenorėjo paaukoti nei dalies savo sunkiai iškovoto suverenumo ir interesų savo kaimynų sąskaitai ir bendriems Pabaltijo interesams. Jie buvo visiškai svetimi vieni kitiems ir neturėjo artimų kultūrinių kontaktų. Per visą eilę metų Pabaltijo valstybės kėlė sau pačiom tarpusavimių pavydais, mažais erzinimais vienas kitą ir beveik net sąmoningų klūdžių darymą vieni kitų keliuose, kuo dažniau vokiečių, rusų ir lenkų diplomatai ir liūdesio Amerikos, Britų ir Prancūzų stebėtojai. Reikalų maišytojai vokiečiai, lenkai ir ir sovietai dėjo visas pastangas kurti nesusipratimus tarp Pabaltijo valdžijų.

Situacija pasikeitė 1934 m. Lietuva staigiai pasijutė visiškai izoliuota. Abu ankstybesnieji jos "rėmėjai" Vokietija ir Sovietų Sąjunga pasidarė vienas kitą priešais, o Lenkija pasirašė nepuolimo sutartį su Vokietija. Ligi tol Sovietų Sąjunga priešinosi bet kokiai Pabaltijo sąjungai. Nuo 1934 iki 1939 metų sovietai nebesipriešino Pabaltijo sąjungai, jei ji galėtų būti nukreipta prieš nacistinę Vokietiją. Jie net norėjo būti sponsoriais tokios sutarties, garantuodami Pabaltijo valstybių nepriklausomybę, su jų pritarimu ar be jo, su sąlyga, kad Sovietų Sąjunga nuspręstų, kada ir kaip toms valstybėms yra grasinama ir galėtų apsaugoti jas be jų sutikimo. Pabaltijo valstybės nenorėjo leisti jėgti Sovietų kariuomenei į jų žemes, žinoma, pramatydamos, kad jos niekad iš ten neišeis. Lenkija, Vokietija, Prancūzija ir Didžioji Britanija taip pat atmetė Sovietų pasiūlymą.

1934 m. rugsėjo mėn., nors stipriai priešinantis Lenkijai, Rusijai ir Vokietijai nebandė sukludyti trijų Pabaltijo valstybių sąjungos. Kodėl atsirado ši nuolaida, galima išskirti tuo, kad tiek Sovietų Sąjunga, tiek Vokietija dabar buvo labiau susirūpinusios sulaukyti viena kitą nuo

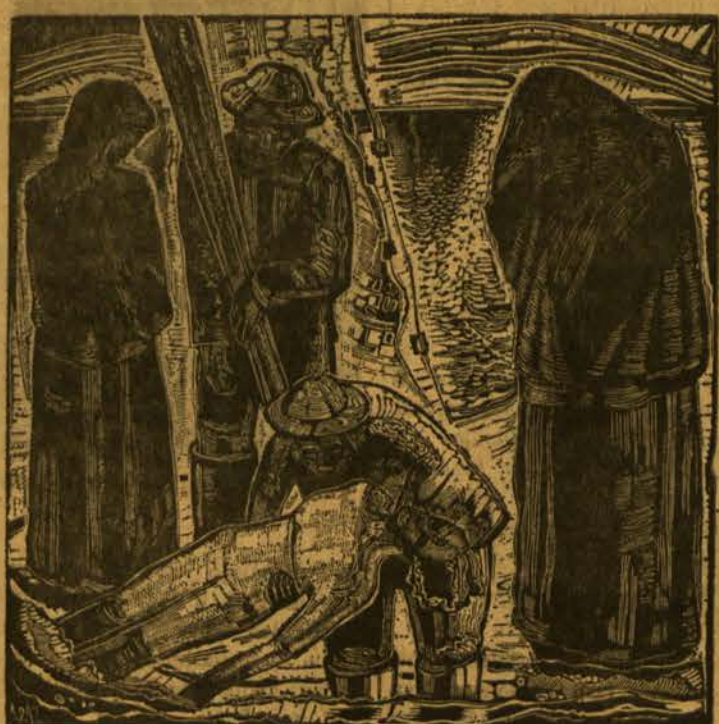
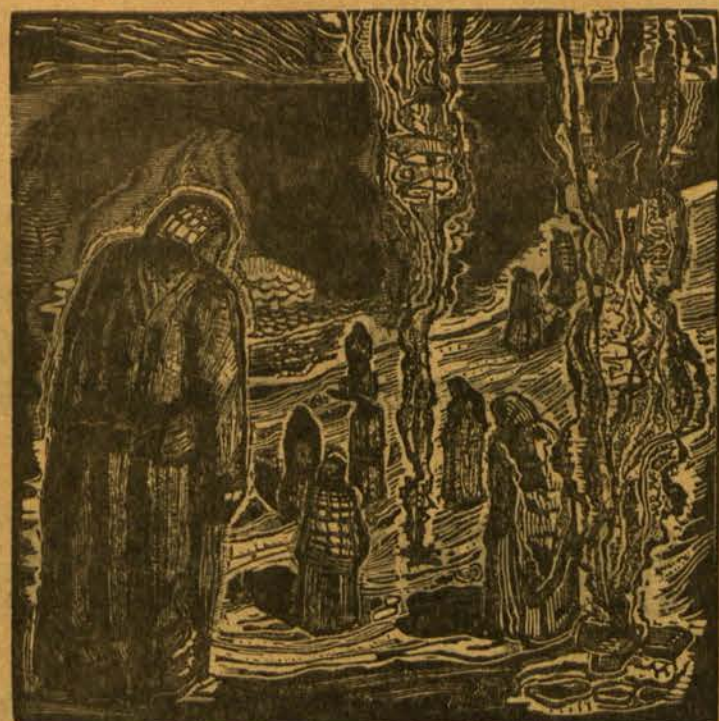
itakos Pabaltij, negu stengėsi pačios ten įsitvirtinti. Vokietija kurį laiką bevelio išlaikyti laisvus santykius tuose kraštuose, kurie buvo tarp jos ir Rusijos. To išdavo buvo susidaręs užsachavimas, kuriame Pabaltijo valstybės galėjo pajudėti arčiau viena kitos.

Susipratimo ir bendradarbiavimo sutartis, pasirašyta 1934 m. rugsėjo 12 d. dešimčiai metų, griežta prasme Pabaltijo valstybių sąjungos nesukūrė. Trys vyriausybės apsiėmė tik bendradarbiauti viena su kita užsienio politikos klausimuose ir teikti viena kitai politinę ir diplomatinę pagalbą jų tarptautiniuose santykiuose. Trečias faragrafas tačiau išjungė specifines problemas, būtent Vilniaus ir Klaipėdos, iš bendrų interesų srities. Sutartis pramatė tik užsienio reikalų ministrų konferencijas dukart metuose. Trys vyriausybės instruktuos savo diplomatinis ir konsularinius atstovus vi-suose kraštuose ir savo delegatus tarptautinėse konferencijose, skatindamos sudaryti tarpusavius kontaktus. Sutarties tekstai, kuriuos padarė viena iš susitariančių valstybių su kitomis valstybėmis, turi būti pateikti susitariančioms valstybėms, sutinkant trečiajai šaliai. Sutartis neprimatė karinio bendradarbiavimo; ir mūity klausimas liko nepaliestas. Grynai defensyvinė Estijos — Latvijos sutartis pasiliko galioje. Siauras nacionalizmas, ekonominės varžybos, siauros ambicijos ir asmeniniai pavydai tebekliūdė toliau Pabaltijo valstybių bendradarbiavimui.

Teoriškai kalbant, Pabaltijo valstybės galėjo sutelkti 500,000 kariuomenės, kas turėtų tam tikros reikšmės. Tačiau metu Pabaltijo valstybėse kariuomenės skaičius siekė 4,660 karininkų ir 58,000 karių su 900 patrankų, 100 tankų, 30 žarvuotų automobilių, devynis šarvuotus traukinius, dvi geležinkelinių baterijas, 400 lėktuvų, inžinerinius dalinius ir ryšių batalionus. Jungtinis Pabaltijo laivynas susidėjo iš 5 povandeninių laivų, vieno torpedinio laivo, aštuonių šarvuotų laivų, keturių mininukų, keturių keleivinių laivų, vienuolikos kuterių ir vieno povandeninio depo laivo. Sienų sargyba turėjo 5000 vyrų, policija — 8300 vyrų, šaulių bevelk 200,000 vyrų ir moterų su visais pėstininkais, raiteliais, motorizuotais daliniais ir laivų vienetais. Karinės išlaidos Pabaltijo valstybėse siekė nuo vieno trečdalis iki ketvirtadalio metinio biudžeto.

Praktiškai Pabaltijo valstybės galėjo apginkluoti tik 360,000 vyrų (100,000 Estija, 130,000 Latvija ir 130,000 Lietuva). Jų visuotinė mobilizacija teoriškai galėjo būti įvykdyta per 72 valandas. Estija būtų turėjusi aštuonias brigadas, Latvija — aštuonias divizijas dvejose grupėse, Lietuva — penkias divizijas ir dvi kavalerijos brigadas. Palyginimo dėlei reikia pasakyti, kad Suomija, turėdama tik pusę tiek gyventojų, palyginus su Pabaltijo valstybėmis, turėjo ginti dvigubai ilgesnės sienas su Sovietų Sąjunga. Suomijos sienos sudarė tačiau natūralią kliūtį, šalia to Suomija galėjo remtis Švedijos užnugariu, kai Pabaltijo valstybės, Lenkijai žlugus ir Vokietijai slapčia susitarus su Sovietų sąjunga, buvo visiškai izoliuotos.

Išsilaisvinimo karoose Pabaltijo kariuomenės bendradarbiavo tik atsitiktinai ir mažoje skalėje. Net jau 1920 m. sausio 6 d. Pabaltijo kariniai vadai, paskatinus Britų kariniams stebėtojams, pritarė būtinumui karinės sąjungos tarp Pabaltijo valstybių, tačiau politiniai vadai šį sumanymą paliko. Tik vieną kartą 1930 m. estų ir latvių kariniai vadai rimtai svarstė artimesnio karinio bendradarbiavimo klausimą. Ir tik vieną kartą 1931 m. jie turėjo bendrus manevrus estų ir latvių laivyno ir kariuomenės. Per sekančius aštuonerius metus Pabaltijo valstybės pasikeitė tik keli kurio-

Telesforas Vallus

Iš ciklo "Tragedija Baltijos pajūry"

mis karinėmis informacijomis ir keliais karininkais.

Pabaltiečiai niekada nepadarė susitarimo suvienyti vadovybę, suvienyti ginklus, subendrinti karinę pramonę, jie net nesuveniję komanduojamų kalbos. Latvija naujojo angliškus ginklus, ar angliškos kilmės ginklus. Estijos ginklai buvo daugiausia vokiškos ar rusiškos kilmės. Lietuvos ginklai buvo vokiškos ar prancūziškos kilmės. Karo metu Latvija būtų buvusi visiškai atskirta nuo Britanijos ginklų tiekimo. Pabaltijo valstybės nebūtų galėjusios viena kitą pagelbėti ginklais ar jų dalimis. Tik Lietuva nusipirko šiek tiek ginklų iš Švedijos dirbtuvių.

Estija turėjo palyginti gerai išvystytą laivų statybą, mašinų pramonę ir ginklų gamybą. Estijos žemėje yra nemažai alyvuoto skalūno, iš kurio galima išsunkti alyvą ir gazoliną. Latvija turėjo aukštai išvystytą elektronikos pramonę, priemones laivų gamybai ir jų taisymui, automobilių fabriką, aviacijos pramonės užuomazgą ir ginklų dirbtuvę, kuri gamino lengvuosius ginklus, dujokaukes ir kita. Lietuvos pramonė buvo ankstybo vystymosi tarpsnyje, bet Lietuva taip pat turėjo ginklų dirbtuvę ir gamino gerus lengvus lėktuvus. Dauguma Estijos ir Latvijos ginklų buvo pasėję, bet Lietuvos karinė technika pasukūnais prieš II Pasaulinį karą metais buvo labai modernizuota. Tačiau Estijos ir Latvijos karinis apmokymas, pasak vakariečių stebėtojų, buvo aukštesnis už lietuvių. Tie patys šaltiniai laikė aukštąsias visų trijų valstybių karines vadovybes, su kai kuriomis individualiomis išimtimis, neatitinkančias laukiamais uždaviniais. Kariuomenės taip pat kenkė nebuvimas plataus masto manevrų. Susisiekimo sistema buvo labiausiai tin-kama Latvijoje, o mažiausiai Lietuvoje. Latvija ir Estija taip pat turėjo plačius, puikius jūros uostus ir ne tokius mažus, nors kiek atsilikusius, prekybinius laivynus.

Tuo po pirmosios Pabaltijo Užsienų reikalų konferencijos 1934 m. gruodyje prancūzų ir rusų mi-

nisteriai painformavo Estijos vyriausybę, kad jų šalys palankiai žiūrėtų į karinės Pabaltijos sąjungos sudarymą, bet estai nenorėjo to svarstyti. Keletą kartų: 1934, 1936 ir dar 1939 metais ir lietuviai siūlė sudaryti karinę Pabaltijo valstybių sąjungą, bet pasiūlymas buvo atmestas visų trijų kraštų vadovybių. Jau net 1935 metais Estijos karinė vadovybė oficialiai pareiškė, kad ji nedarys karinės sutarties su Lietuva, iki nebus sureguliuoti Vilniaus ir Klaipėdos klausimai. Estija nenori susikirsti nei su Lenkija, nei su Vokietija. Pasak Estijos vadovybės, tebėra tik vienas galimas priešas — Sovietų Sąjunga.

Net po to, kai Lietuva "suregulavo" savo santykius su Lenkija ir Vokietija 1938 m. kovo mėn. ir 1939 m. kovo mėn., Estija vis tiek atsakė svarstyti karinę sutartį su Lietuva. Negana to, jie bandė sugriauti tebesančią karinę sutartį su Latvija, suvilioti kai kurių aukštų karinių Vokietijos ir Lenkijos pareigūnų apsilankymų Taline.

Net jau 1936 m. gegužės mėn. 10 d. ketvirtoji Pabaltijo Užsienų reikalų ministerių konferencija buvo sutikta nuvertinančių pastabų, padarytų Estijos štabo viršininko generolo Laidoner, taikomų Latvijai ir Lietuvai lenkų tautinės šventės proga. 1934 m. Estijos aukštoji karinė vadovybė neprimatė toliminio bendradarbiavimo su Latvija ir perorganizavo savo mobilizacijos planus. 1937 m. gruodžio 5 d. Vokietijos ministeris Estijai rašė, kad, pasak jo, naivus gen. Laidoner yra pareiškęs, jog, kalbant apie Estijos sąjungą su Latvija, niekas nebūtų verkes, jei jos visai nebūtų buvę. 1937 m. gruodžio 20 d. Estijos diplomatas Kaasik pareiškė Britanijos ministeriui, kad karinė sutartis buvo reikalingesnė Latvijai negu Estijai. Ateityje Estija kovosianti be jokios pagalbos iš Latvijos. Ryšium su tuo galime prisiminti vieno amerikiečio stebėtojo straipsnį būdinga antraštė: "The Self - Extermination of Self - Determination", kuris buvo parašytas, turint galvoje Pabaltijo kraštus.

1938 m. sausio 24 d. Britų ministras Pabaltijo valstybėms liūd-

nai pranešė, kad tarpusaviai įtari-nėjimai yra sugriovę viltį realios Pabaltijo sąjungos, turinčios galimybę apsaugoti ir nepriklausomybę ir neutralumą visų trijų Pabaltijo valstybių.

Pabaltijo kariniai planuotojai rimtai svarstė galimybę Sovietų invazijos į jų kraštus. Lietuviai dar skaitėsi su Vokietijos ir Lenkijos agresijos galimybe. Latviai vokišką agresiją laikė tolima galimybe. Estai tuo tarpu atsisakė dalyvauti Latvijos kariniame planavime prieš vokiečių agresiją.

Iki nebuvo sugriuvus Lenkija, Lietuva neturėjo tiesioginės kaimynystės su Sovietų Sąjunga. Estija ir Latvija tuo tarpu turėjo ilgą sieną su Rusija ir dar ilgesnius neapginamus pajūrius. Su mažomis karinėmis jėgomis savo dispozicijoje jos galėjo sulaukyti sovietų dalinius tik trumpą laiką, tikėdamos, kad Lenkija ar kurios Vakarų jėgos ateis pagalbon. Lenkijai žlugus, tos vilties nebėliko.

Estijos gynyba buvo bazuojama gamtinės apsaugos linijoje rytuose: Narvos upė — Peipuso ežeras — Pskovo ežeras ir klampios bei miškingos sritys Lida ir Vrudą apylinkėse. Antroji gynybos linija ejo krašto viduje: Piusa — Peiseri — Pankajavitsa — Laura, o paskutinė linija buvo apie sostinę Taliną ir Estijos salose. Pagrindinė gynybos linija buvo įtvirtinta 50 cementinių bunkerų. Gynyba iš Suomijos įlankos pusės būtų buvusi daroma užminavimais apie Suursaar, Tuersaar ir Lavansaar salas ir Aigna — Porkkala linijoje.

Latvijos generalinis štabas buvo paruošęs tris karo planus: A — ginantis nuo Rusijos, D — ginantis nuo Vokietijos ir K — ginantis nuo Rusijos ir Vokietijos kartu. Planas K nebuvo rimtai apsvaistomas. Planas A — vaizduojė bendradarbiavimą su Estijos kariuomene. Planas D — skaitėsi su galimybe bendradarbiauti su Lietuvos kariuomene. Planas A — buvo rimtai ruošiamas ir pramatė atitraukimą iki pagrindinės linijos: Pėdezdė upė — Lubans ežeras — Alvieste upė krašto viduje su galimu atsttraukimu iki Dauguvos. Daugava — savo ruožtu buvo laikoma gynybos linija prieš Vokietiją. Jūros keliai ir Ryga ir Rygos apylinkės būtų užminuotos, taip pat greičiausiai Liepojos ir Ventspilis. Lengvos karinės jėgos būtų turėjusios ginti ilgus pajūrius.

Nors Lietuvos valdžia nuolat reikalavo iš Lenkijos grąžinti Vilniaus teritoriją, tačiau Lietuvos karinės pajėgos ofenzyvinio plano neturėjo. Lietuvos generalinis štabas buvo paruošęs tik du gynybos planus — vieną prieš galimą Lenkijos ar Sovietų invaziją ir antrą — prieš Vokietijos užpuolimą. Pirmuoju atveju Lietuvos kariuomenė būtų atitraukusi nuo sienų iki Kau-no — Nevėžio linijos ir iš ten iki Dubysos linijos. Vokiečių invazijos atveju Lietuvos kariuomenė būtų atitraukusi iki tos paties Dubysos linijos, kuri buvo ruošiamą kaip pagrindinė gynybos linija ir buvo įtvirtinta cementiniais bunkeriais. Tik Latvijos gynybos linijos nebuvo įtvirtintos.

Vykdydama savo gynybos planą, Latvijos kariuomenė būtų sukūrusi pavojingą tarpą Estijos gynybos sistemoje.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Atostogose nuo birž. 22 d. iki liep. 13 d. Reikalui esant prašoma kreiptis pas Dr. Taurą — telef. PR 8-1223.

DR. S. GEŠTAUTAS
Nervų, emocinės, šeimės problemos.
2624 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3880
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., antr., ketv., ir penktad. 9 val. ryto iki 12 val. diena ir nuo šeštadienio 8:30 - 12 val. diena
Emergency tel. — 788-4951
2 val. popiet iki 8 val. vakaro.

temoje, o Lietuvos kariuomenė, atitraukdama savo gynybos liniją, būtų atidariusi pavojingą skylę Latvijos gynybos sistemoje. Pabaltijo kariniai planuotojai vaizdavo tik laikinę savo atskiros šalies gynybą ir neplanavo bendros veiklos prieš svečius įsibrovėlius. Net taip vėlai kaip 1939 m. Amerikos Chargé d'Affaires Rygoje buvo pritrėnkęs, sužinojęs, kad trys kraštai neturi tarp savęs informacijos.

Dėl to ir dėl kitų priežasčių vakariečių ir sovietų kariniai stebėtojai ir politiniai planuotojai nerodė pagarbos Pabaltijo sąjungai ir jos karinėms pajėgoms. Vieningu jų sprendimu Pabaltijo ginkluotos pajėgos neturi jokios militarinės reikš-

mės ir negali būti laikomos jėgos veiksniumi. Būtų pretenzinga manyti, kad Pabaltijo valstybės yra pirmaeilės reikšmės veiksnys Europos reikaluose; tačiau, būdamos ten, kur jos yra, būtent tarp Rusijos, Lenkijos ir Vokietijos, būdamos viešingos ir tarpusavy bendradarbiaudamos, jos būtų galėjusios suvaldinti garbingą vaidmenį šiaurės Rytų Europoje. Jų likimas gal būtų buvęs šiek tiek kitoks, negu jis pasidarė sekančiais mėnesiais.

Tose kritiškose dienose 1939 m. rugsėjo spalio mėnesiais Pabaltijo santarvė funkcionavo taip blogai, kad nebuvo jokio bendradarbiavimo nei politinėje, nei militarinėje plotmėje.

(Nukelta į 7 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ, GERKLIO LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akademija ir moterų ligų
Ginekologas, Chirurgas
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 599-0500
Pirmą tikrąsias pagal susitarimą, tel. neatsiliepiama skambinti 874-8017

DR. C. K. BOBELIS
KONTAKTINIS ALAPUMŲ PAKI CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Rte. 58 — Elgin Illinois

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antr., penkt. 1-6 treč. ir šešt. tik susitarima

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9, antr., ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2878
Valandos pagal susitarimą, jei neatsiliepiama, skambinti: MI 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akinių Ligos
8907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketv., ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 8 iki 8 val. Trečd. ir šeštad. uždaryta

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečd. ir šeštad. tik susitarima.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečdadienius.
Šeštadieniai 12 iki 4 val. popiet

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antr., ketv., ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštad. 11-3 val. p. p. o trečdadienį uždaryta

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUGELIONAITE
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2750 West 71st Street
Tel. 776-3717, neatsiliepiama skambinti 848-3900. Valandos pagal susitarimą

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 8 v. popiet. Trečd. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.

DR. J. MESKUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-on ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 8 iki 7 val. p. p. Tik susitarima.

DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4300 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai!
2618 W. 71st St. — Tel. 787-5149
Tikrina akis. Pristatko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INESTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1 - 4 popiet ir ketv. nuo 5 - 7 vakare
Ofisai tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofisai tel. RM 8-4410
Resid. GR 6-0817

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2653 W. 59th St.
Tel. PR8002 8-1223
Ofisai val.: Pirm., antr., treč. ir penktad. nuo 8 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kita laiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — 13 anksto susitarima.
Tel. PR8002 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad. 2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p. Kitom dienom tik skubūs reikalai, susitarima.

DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofisai tel. 787-2141; namų 686-4880
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-8. Šešt. pagal susitarimą

Naujieji Aloyzo Barono apsakymai

K. ABR.

Aloyzas Baronas, **SILKO TINK-LAI**. Išleido "Ateitis" 1974 m. Literatūros serija Nr. 9. Aplankas pieštas Kazio Veselkos. Spaudė "Draugo" spaustuvė, 4545 W. 63rd St. Chicago, Ill. 60629. Knyga 184 psl., kaina \$4.50, gaunama ir "Drauge".

Rašytojo A. Barono, aišku, už graši nepaimsi. Kai žvilgtelėsi į jo parašytųjų knygų sąrašą, taigi jomis jau visą lentyną užpildytum! Daug prirašyta, bet pačios knygos pateikia nemaža įrodymų, kad ne vienu atveju paskubomis jo kūrta, greit rašyta.

Tarp tos kitiečių rašytojams gal ir pavydą galinčios kelti daugybės knygų bent penketas jau išversta į svetimas (anglių, latvių) kalbas. Tai rodytų rašytojo populiarumą. Taip, jau seniai ir be to žinoma, kad A. Baronas populiarus, skaitytojų mėgiamas. Ir skaitytojai ludija tą populiarumą — paskutiniųjų knygų tuoj pat išėjusios antrosios laidos. Tik gal sunkiau būtų atsakyti, kas jo raštuose sudaro populiarumo pagrindą. Anksčiau jis mėgdavo būti poetas ir filosofas, bet dabar jo kūriniui jau būna sausesni, daugiau nusunkinti. Greičiausiai, skaitytojai, o ypač skaitytojos įsimylėjo jo pirmųjų knygų tą poetiškumą, riekščiomis žarstomąsias žvaigždes, palaidus vėjus ir kitokias grožybes. Jo ir knygų veikėjai sugebėdavo bent liežuviu pasidėti ant debesų, nors A. Baronas rašydavo ne pasakas. O kaipgi tu, žmogau, paskui be išsiskirsi su mylimaisiais, jeigu jie ir nebebūtų tokie poetiški, kaip iš pradžių! Rašytojas ir šioj knygų leidžia vienam veikėjui, va, šitaip pagalvoti: "Meilė — švelnus tinklas, bet ir jais supančiojamas žmogus". Taip, taip, greičiausiai, meilė šilko tinklais bus jau prieš ketvirtį amžiaus supančiojusi ir prie A. Barono knygų pririšusi skaitytojus.

Tiems savo mylimiesiems A. Baronas dabar, štai, padovanojo naują knygą — apsakymų rinkinį "Šilko tinklai" ("Ateities" leidykla, kuri pateikė tą knygą, kažin kodėl vadina rinkinį ne novelėmis ar apsakymais, bet pasakojimais; toksai žarnos pavadinimas buvo įrašytas ir J. Jan-

H. Toulouse-Lautrec (prancūzas, 1864-1901) Moterys bare

kaus "Užkandys", dėl to ir spėtina, kad leidykla bus nukalusi naują teminą). Tai septynetas apsakymų su stiproku moraliniu atspalviu. Visu jų veikėjai yra lietuviai, bet tas jų lietuviškumas labai salyginis. Išskyrus gal "Pavasarinis vėjus", visur kitur rašytojas įkvildina amžinąsias, visiems žmonėms bendras problemas — šeimos gyvenimą išardančios viršūlės, himelstosiškos natūros uošvės, žiauriomis priemonėmis savo dukterį tvarkančio tėvo, vėl — gero sūnaus, kuris ne savo tėvo laidotį važiuoja, bet atostogu. Pasaulyje, aišku, netrūksta ir tokių mergišių, koks vaizduojamas "Žmonoje", ir nusigynusių tėvų ("Tėvas"), ir tokių vaikūnų, kaip anas daktaro sūnelis Rimas ("Srauni upė"). Taigi visi tie apsakymų žmonės galėtų būti ir nelietuviai, kaip ir jų problemos yra visiems bendros. Aišku, mums maloniau, kad jie lietuviai.

Kai perskaitai visus knygos apsakymus, tai palaipsniui augusi galutinai sustiprėja mintis, verčianti girti A. Barono talentą ir

drąsą. Jo pasiimtosios temos yra pakankamai banalios, per daug kasdieniškos, vis tokios, kokių yra milijonai, viena kita gimnazistiška, ir, sakau, A. Baroną reikla pagirti už tai, kad jis išdrįso leisti į tokias sunkias išbrendamas klampynes ir vis dėlto išbri- do. Žiūrėkite, pačia gimnazistiškiausia tema apie daktaro sūnelį ("Srauni upė"), ir manęs tik neįtikino to kūrinio paskutiniai puslapiai, jie atrodo nepagrįsti, dirbtinai prilipdyti, kad būtų galima išvesti atitinkamą moralą. Suvaliotų merginų, betėvių vaikų istorijų pasaulyje, tur būt, yra milijonai, ypač šiais laikais, kai pirštais niekas nebebedo ir nebeverčia eiti skandintis, kaip atsitiko Vienuolio "Paskenduolės". Veronikai, A. Barono Linda yra gerokai panaši į tas šių dienų merginas, kurios net linkusios didžiulis, turėdamos betėvių vaiką. Bet rašytojui ir rūpi ne tiek Linda, kiek tasai daktaro sūnelis lepinėlis. Jis, tas sūnelis, amerikoniško sportininko tipas, o to-

kie turi ir savo būdingą psichologiją ir laikyseną, ir reikėtų laukti, kad ta trumpa sijonuką vilkėjusi mergina buvo jam tik nuotykiš, kuris netrukus užmirštamas. Be to, per visą apsakymą juk skaitytojai nuolat primena, ma, koks tas Rimas bonivianas, kaip jis vengia atsakomybės. Dėl to paskutiniai apsakymo puslapiai ir stebina, kai Rimas jau po kažkiek metų pradeda kankintis ir net sakyti apie save: "Aš tapau ligoniū". Ir tie dolerių dalijimai vaikams, tarytum kaltelė išpirkti, atrodo vaikiškai. Nebent rašytojas tą apsakymą dar būtų pratęsęs ir parodęs, kad Rimas visiškai pasikeitė, kad jis dvasiškai susirgo arba jam nusibodo patogus gyvenimas ir visa aplinka ir jis pradėjo ilgėtis praeities.

Taip, dėl to neįtikimumo, tur būt, kaltas A. Barono noras savo apsakymuose išpausti moralus, net ir per jėgą. Jeigu jis bent poroje puslapių pabaigoje nebūtų pradėjęs vesti Rimo į teisų, dorą kelią, tai ką gi pasakytų skaitytojas? Gal ir pasakytų, kad istorija per daug pikantiška. Tur būt, ir jo "Tėve" Tomas, tas paskutinis padugnį sutvėrimas, turi pajusti "dolerio pažeminančio priėmimo" moralę. Greičiausiai, ir tas Reginai Indrasienė meilėnės Steigeris ("Žmona") rašytojo iniciatyva pradeda jį moralinius skrupulus, nors per visą pasakojimą jis atrodo net negalintis toks būti.

Pirmieji du knygos apsakymai ("Geras sūnus" ir "Bausmė") pagrįsti stipriais žmonių charakteriais. Rita iš vyro namų išveja uošvę, kuri žandarišku atkaklumu tvarkė savo vyrą ir tokios pat misijos ėmėsi marčiai ūdyti. Vida, tėvo žiauriai nubauta, pabėga iš namų ir iš keršto išteka vien dėl to, kad tik turėtų kur gyventi ir nereikėtų grįžti. Vidos charakteris tikrai šėkspyriškas, tik nedidelėje novelėje nebuvo jam kur pilniau pasireikšti.

"Pavasarinis vėjus" rašytojas atiduoda duoklę aktualiajai. Buves Sibiro kankinys Jurgis Rutkus, atvažiavęs paviešėti į Ameriką, gerą pamokslą pasako savo pusbroliui daktarui Liepiniui, kuris neskaito lietuviškų knygų ir laikraščių, maždaug toki, su kokiais kartais susiduriame savo laikraščių vedamuosiuose.

Stasys Žilys

MOLINIS INDAS

Esu molinis indas
Kadaise nulipdytas,
Bet tik dabar degu aš.

Mane kančia nuvalo,
apšaldo skausmo kūjis
Ant kasdienos priekalo.

Gal tik dar vieno reikėtų:
Kad man mirtis užpiltų
Skaidrios emalės miltų.

Kad būtų gražios šukės,
Jei kas po šimto amžių
Jas kapukalnė rinktų.

ANGLIS

Mirties slėny anglis nupuočius rusi.
Paėmęs į rankas ją, angelas ilgai dar pūs,
Nerūpestingai žaisdamas.

Uždės ant jos kelis sausus lapus:
Tačiau liepsnos nebeįpūs —
Jo rankose anglis jau bus numirusi.

DUONA

Šiltu motu tvepta namat.
Kažkas man liepia uždegti žiburį,
Nors aš nebegaliu pajudėti.
Tik uždarytu vyždžiu
Matau senąjį duonkubį,
Jame įmaišyta ir išminkyta,
Pučiasi, kyja
Ir pro baltą drobulę
Puškėdama teka įrūgus tešla
Tiesiai į mano sustingusią burną.

Stasys Žilys

AKMUO

Nemigos naktį stebėti einu,
Kaip senųjų ganyklų akmuo
Įsmigęs molyje tūno.
Kiek dailių nebėra!
O jis — savo vietoj:
Numetęs traktoriaus vikšrą,
Išlaužęs naujus kombaino dantis,
Kvepėdamas titnagu,
Kelia į naktį
Savo rasotą smuklį.

Jis puolasi domėtis svetur išėjusiomis lietuviškomis knygomis, kaip ir daugumas iš Lietuvos dabar atvažiujančių inteligentų, ir apie politiką jis pagalvoja ir pa- kalba taip, kaip mūsų laikraščiai rašo. Visa tai, tur būt, gera ir gražu, tik, rodos, per mažai viskas rašytojiskai suvirinta ir susildyta.

Apie A. Barono knygas man jau yra tekę ir anksčiau šen ten plepeltėti ir tokiomis progomis net vieną kitą neentuziastiškai žodį pasakyti. Pripažindamas jam pasakotojo talentą, kuris padeda ir iš banalių istorijos padaryti įdomų apsakymą, labiau- siai jam ir šikart vis dėlto negaliu atleisti nerūpestingumo. Žiūrėkite, štai Rlita apsakyme "Geras sūnus", be kita ko, sako savo vyruui: "būtum vedęs italę ar japonę, tai kasdieną maitintų

makaronais ar ryžiais". "Sešėly- je" tėvas savo sūniui sako: "Mėg- si bulvinius blynus, o kai kokia italė ims maitinti makaronais, tada pamatysi". Net dviejuose apsakymuose vis tie patys makaronai! Kas kita, žinoma, būtų, jei rašytojas būtų rašęs makaronų ar apskritai valgių istorijas, kaip savo metu Erenburgas pyptų. Man taip pat rodos, kad rimto rašytojo darbą terštė užteršia tokie sakiniai, kaip štai: "atro- dē neblogai, tačiau jo drabužiai atrodė lyg jam per maži, atrodė, kad jis jais vilkėjo prieš keletą metų", arba: "Tėvai nieko kol kas nežinojo, žinoma, nebuvo ko ir žinoti, bet jei būtų žinoję, ne- būtų buvę per daug patenkinti", arba: "Ko ji nevažiavoja, aš gal- vojau, matyt, jai malonu čia su manimi plepėti, ir ta mintis ma- ne jaudino, bet aš nemokėjau tos

progos išnaudoti ir aš žinau, kad ji nusivylė, kai aš pasakiau..." Nemanau, kad pavyzdinga ap- dorojimų rodytų ir tokios cha- rakteristikos, kaip "vidutinio gro-žio šatėnė" ar "klasikinio veido moteris". Šalia tokių ir panašių teršalų ar nieko nesakančių ba- nalybių kažkaip sumažėja pras- mės ir tų baroniškų poetiškai fi- losofiškių išsireiškimų, kokiais ra- šytojas pagarsėjo su pačiais pir- maisiais kūriniiais ir kokių gali- ma užtikti ir šioje knygoje (pvz., "balandžio lietūs praveria gė- les, veržiasi į žemę ir apsemia mirusių kaulus", "buvome pauk- čiai pakirptais sparnais, praradę linksmumą, nustoję giedoti", "ta- da dar nenujauciau, kad ašaros gali ilgiau laikytis ir žerėti negu žvaigždės, kurių amžių skaičiuo- jam milijonais metų").

Viešnagė Pirenėjų pusiasaly

Vasaros kelionių įspūdžiai ir vaizdai

A. TYRUOLIS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Tai maldos ir apsimarinimo kelias už pasaulio taiką, bet tik teisinga ir garbinga, ne prievartinė, ne smurtu atnešta. Tai šventų pasižadėjimų ke- lias — eiti net be paguodos per tamsiąją sielos naktį, kilti Karmelio laiptais į šventąsias padang- tes. Ar ne to meldėi čia, piligrime, čia, kur taip neseniai dangus su žeme buvo susisiekęs?

Pasauly, be abejo, labiausiai domina Fati- mos Marijos pranašystės, kurios visiškai tiksliai išsipildė. Tai 1917 spalio 13 saulės fenomenas ("šokanti saulė"), Liucijai išpranašautas iš anks- to prieš keletą mėnesių, ir antrojo pasaulinio karo pradžia.

Nemažiau pasauli, ypač dabar, domina Fati- mos Marijos paslaptys, kurių dvi jau atskleistos, o trečioji lieka paslaptis iki Liucijos mirties arba kol Bažnyčios bus nuspręsta paskelbti (ten grei- čiausia nusakyta žmonijos likimas būsimųjų pa- saulio įvykių akivaizdų). Iš pirmosios paslap- ties išaiškėjo pasmerkimą kenčiančių sielų liki- mas, kurio gal tik dalelę tebus galėjęs poetinės vaizduotės ir intuicijos pagalba atskleisti Dantė savo "Dieviškosios komedijos" Pragare. Antroji

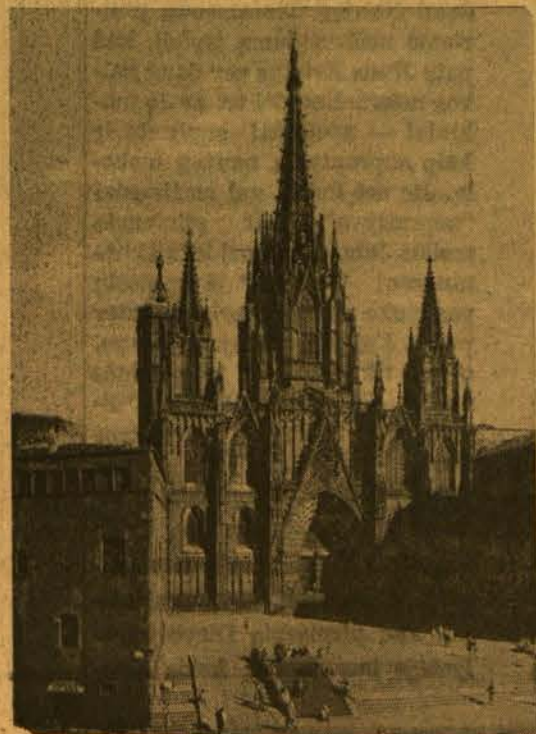
susijusi su viso pasaulio paaukojimu Marijai, kas jau padaryta popiežiaus Pijaus XII 1942. Antro- joj paslaptis minimas Rusijos atsivertimas, atro- do, turi ryšio ir su 1917 metų spalio (Bolševiki- ne) revoliucija, ir su eventualiu ortodoksinės Ru- sijos atsivertimu į katalikybę, kaip pramatyta So- lovjovo. Paskutinis ir svarbiausias apsiereikimas susijęs su Marijos kaip Rožinio Karalienės pager- bimu. Rožinio maldos ir apsimarinimas buvo jos įsakytos priemonės kovoj už pasaulio taiką. Tokia taika buvo iškovota Lepanto pergale prieš tur- kus 1571 spalio mėnesį.

Paskutinis Fatimos apsiereikimas labiau- siai sukrečia ne tik tikinčiuosius, bet ir netikin- čiuosius, ir tuos gal net dar labiau. Tai tas sau- lės stebuklas, kurio liudininkais buvę apie šim- tas tūkstančių žmonių. Jeigu Kristus stebuklo iš dangaus reikalaujantiems parizėjams jo neda- vė, tai mūsų amžiuį jis buvo duotas, atrodo, esant dar didesniai reikalui, negu anais bibli- niais laikais.

Lisabonos dienraščiui "O Seculo" redaktorius Avelino d'Almeida dieną prieš paskutinįjį apsi- reikimą buvo parašęs straipsnį, kuriame ironi- š-

kal atsiliepė apie tuos apsiereikimus, juos pava- dindamas prietarais ir apgaule. Bet po poros die- nų jau davė aprašymą, kuriame sakosi matęs "įvykį nepaprastą ir nepatikimą tam, kurs ten nebuvo... Saulė atrodė lyg kokia nešviesi sidab- rinė lėkštė... Ji nei šildė, nei aklino. Buvo pana-

Barcelona. Katalonijos gotiko katedra su Šv. Eulalijos relikvijom (iš IV amž.) ir Kristaus statula, iš Lepan- to mūšio parvežta Don Juano Austrijiečio (1571 m.).

šu lyg į užtemimą. Bet pasigirdo balsas: "Stebuk- las! Stebuklas!" Nustebusi minia kelia akis į azū- rinį dangų, saulė dreba, imi daryti staigius ju- desius, niekad lig tol nematytus, ir, nepaisant vi- sų gamtos dėsnių, saulė "ima šokti". Dabar be- lieka mokslininkams iš savo katedrų išaiškinti tą fantastišką saulės šokį, kuris paveikė net lais- vamanius ir kitus, neturinčius jokių religinių įsi- tikinimų". To įvykio metu buvęs ir vienas ste- buklingas išgijimas.

Kaip ir Liurde, Fatimos dabar įrengta ligo- ninii, o medicinos tyrimų biuras per metus už- registruojas po keletą tūkstančių ligonių. Per pir-

Mergelės (Jungfrau) kalno papėdėje — straispni autorius su stud. N. Ikoma iš Osakos ir vienu iš jaunųjų "kalniečių".

masias tris dekalas užregistruota apie 1000 išgi- jimų, nors stebuklingų išgijimų ir nesą per daug. Svarbiau dvasinė sveikata ir dangaus pa- guoda.

Kai dabar pasaulis bando savo žemiškom priemonėm užsitikrinti taiką, Fatima katriai lau- kia trečiosios paslapties atidengimo dienos.

Epilogas Mergelės kalne

Kely tarp Barcelonos ir Berno, atsivėli- nant su Pirenėjų pusiasaliu, išsikristalizavo jau prieš daugelį metų projektuotas planas — pasi- kelti į aukščiausią Europos kalną. Ypač kai jau buvo "nugalėti" šventojo Žemę Karmelis ir Ta- boras, o Europoj — Saentis ir Zugspitze. Ko nevi- lioja kalnai, kur gali pajusti Dievo dvasios alsa- vimą ir atsimaitymo paslaptį?

Čia lengvą Ikaro sparną
Riša kažkas tau — aukštyn
Kilti į amžiną darną.

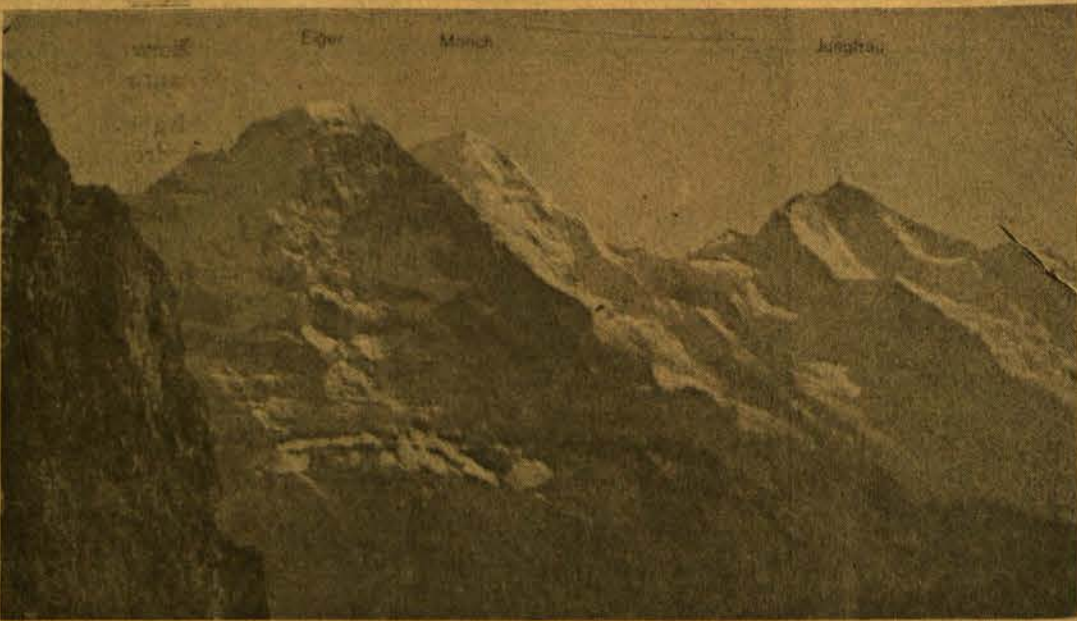
Čia atsimaitymo švento
Paslaptį lieja širdin
Saulė tau iš firmamento.

Tiek buvau parašęs, pirmą kartą įkops į Saentis kalną šveicarijį vieną vasarą dar prieš praėitą karą. O dabar — dar geras šuolis aukš- čiau, bemaž trigubas.

Į greitąjį traukinį, einantį į Zenevą, išėjo jaunas japonas, kaip vėliau susipažinus paaiškė- jo, pedagogas ir studentas iš Osakos. Jo tikslas buvo pamatyti Vakarų Europos pasaulį, ir jis jau bemaž prieš mėnesį buvo iš Japonijos atskridęs pirmiausia į Paryžių. Buvo jau buvęs Ispanijoje, o dabar dar per šveicariją turėjo nusileisti į Itali-

(Nukelta į 4 pusl.)

Šveicarija. Mergelės (Jungfrau) kalnas, į kurio papėdę (Jungfraujoch) kalnų geležinkelis veda per Egerio ir Vienuolio (Moench) kalnus.

VIEŠNAGĖ PIRENĖJŲ PUSIASALY

(Atkelta iš 3 pusl.)

Ja, Šveicarijoje jo tikslas buvo pasikelti į Mergelės (Jungfrau) kalną.

— Mūsų planai sutampa, — pasakiau jam ir, pasidavęs rankas, ryžomės vykdyti šį žygį, iš tikrųjų ne taip jau lengvą, kaip kam gali atrodyti iš šalies, nors pačiam kopiti ir nereikia.

Mus skyrė apie keturių dešimtų metų amžiaus tarpas. Bet ką gi — tokiu atveju iš tikrųjų miela pasiremti jaunyste. O Nioma Ikoma buvo tikrai sumanus ir paslaugus vaikinas.

Bet dar iš vakaro nebuvo visai aišku, kaip savo planą įvykdysim, nes buvo smarkiai lije ir dar gerokai apsiniaukę. Pernakvojom pasakiškai ramiam kalnų viešbutyje, ir rytą mus pasitiko malonus, saulėtas sekmadienio rytas. Sveika, saule, norėjos dainuoti, mes tuoj artėsim į tavę!

Jau prieš dešimtą buvom Interlakeno rytinėje stoty, nuo kurios ir paima dantuotasis kalnų traukinys. Dar besame žalioj slėnio lygumoj, kuri vis dėlto jau yra pakilusi nuo jūros lygio daugiau kaip pusę kilometro. Bet kol pasieksim kalnų viršūnę, turėsim sukarti visus 22 kilometrus!

Pasistūmėję keletą kilometrų ligi Wilderswilio, tepakylame vos 17 metrų. Bet jau ties Wangenu esame kilometro su ketvirciu aukštyje. Stojame kalnų miestelio stotyje. Čia, lyg kitame pasaulyje, randi tai, kas paliko žemai — tuos raudonų čerpių stogais namukus, su skaisčiais raudonom, mėlynom ir kitokiom gelėm langais, tuos ramius kalnų gyventojus, dar ramiau besiganančias bandas su nuolat skambančiais varpeliais.

Atkakliai įsikabinamas, dantuotasis traukinys vėl ritasi aukštyn, žemai atskleidamas naujus ir naujus vaizdus, o aukštai — amžiną sniegu padengtus plotus. Ties Mažąja Scheidegge jau esame pakilę daugiau kaip du kilometrus. Tai jau bemaž kaip Saentis, kur išgyventa atsimainymo paslaptis. Trumpai stabtelėję šiame kalnų miestelyje, varomės jau į Eigerio glečio „jūrą“, kuri „banguoja“ daugiau kaip dviejų su puse kilometrų aukštyje. Čia išleidžia pažūrėti pro sienose įtaisytas angas tos glečio jūros, kuri amžiną sniegą dengia išties apylinkes. Nykiaji ūkai, vėjas, kelia šurpą amžinos dykumos jausmas. O aukštai ramūs Eigeris, nuolankūs vienuolis, šaunioji Mergelė. Tu neeilinių vaizdų ir sekmadienio rimties pagautas, sumetu kelis, kad ir nešlifuos kaip tos uolos, posmus pagal šv. Pranciškaus ekstatinį saulės himną:

Būki pagarbintas, Viešpatie, kalnų

Kur siekia Tavęs pasilgę, lyg mūsų

Baltos ir tyros jos skendį saulės žydrynę,

Drumstąją žemę palikę toli ir žemai.

Būki pagarbintas, Viešpatie, saule

Kur meta žiūras spindulį amžino Grožio,

Stipstą čia erdvėmis iš Tavo tolimų rūmų,

Kad neapaktumėm žemės kelius ir ūkus.

Būki pagarbintas, Viešpatie, šitų

Kuri meldžias suklupus šventadienio

Kad mes pajustumėm šventąjį Tavo

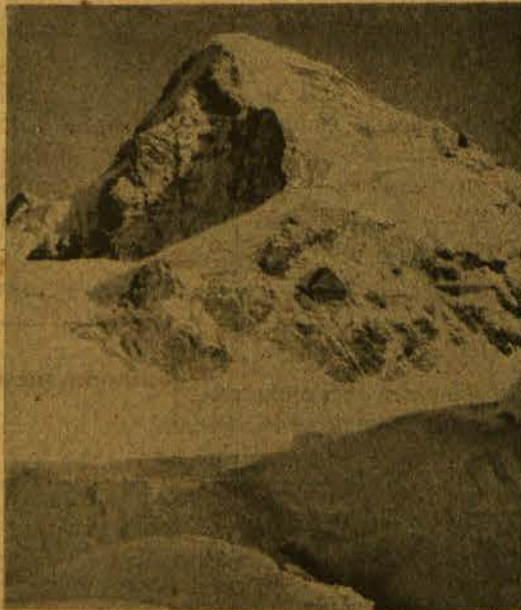
Pagarbą ir nuolankumą vien Tau.

Amžinasis.

— Gera, kad kasdien atžymite svarbesnius įvykius — pastebi mano bendrakeleivis, pamatęs sumetantį šias eilutes į užrašų knygutę.

Dabar prasideda pats rimčiausias kelias į Mergelę. Dantračiai, girgždėdami sunkiai ir lyg su atkakliu užsispyrimu, traukia mus ištisus devyonis kilometrus per kalnų oloj išgraužtą tunelį, kurio statytojų kello vidury pastatytas bronzinis biustas. Po trijų ketvircių valandos jau esame aukščiausioje Europos geležinkelio stotyje, pusketvirtu kilometro aukštyje.

Išlendame iš tunelio, ir didelė kalnų saulė pasitinka mus plačiu šypsnu: Mergelė jau jūsi!

Vienuolis (Moench) su Mergelės jūga (Jungfraujoch) ir Sfikso observatorija (viršuje, dešinė).

Baltas, tyras sniegas girgžda po kojom lyg sausio mėnesį, o dabar pats vidurvasaris pakalnėje! Sniego marios ir saulės spindėjimas, oro tyrumas ir ramybė tuoj primena Taboro kalno paslaptį. Dar kopijame keletą dešimčių metrų mediniais, siūbuojančiais laiptais aukštyn. O nuo ten — į Ledo rūmus, iškaltus glečeryje. Vanduo nuo sienų nedaug, nes temperatūra pastovi — 0! Visa eilė ledinių sienų, lubų ir grindų kambarių, net ir „restoranų“ ir didelė „svečių salė“ ten besą. Beje, tuose rūmuose negali ilgai viešėti, nes šaltis smelkiasi užantir ir verčia judėti, judėti.

Nusileidę žemyn, keltuvi vėl pakylame į Sfikso terasas. Iš čia karališkas žvilgsnis į aplinkinių kalnų keteras, į Alečo glečį, kurs pietuose nusitęsias net ištisus 22 kilometrus. Ir paaiškėja, kad saulė mus prigavo, kad mes mindėm tik mergelės jūgą, o pati Mergelė puskilometriu aukščiau besisypsanti iš mūsų pastangų, o ją pačią tik retas jos išrinktasit pasiekė. Bet vis tiek ir čia jos žemė, o mes tik neverti jos riteriai...

Ir čia, prie jos kojų, mes jaučiamės gerai. Koks lengvumas, kokia rintis tuose susnūdusiuose uolynuose, koks oro skaidrumas, baltojo sniego tyrumas! Koks lengvas žingsnis, lyg kas kilsteltų tavę į tas azūrinės erdves, arčiau į amžinai besisypsantių saulės sostą. Ji čia tiesiog svajinanti, tuo savo šypsnu ekstatiškai nugirdanti.

Kreipiu žvilgsnį į šiaurę, atgal nuo saulės. Ten tolimoji žemė, dėl kurios Maironis skundė nuo Rigi Kulmo, kad negali užmatyti. Žvelgiu į ją iš aukštai, kaip žvelgė Novalis į savo mirusios sužadėtinės kapą. Bet ji gyva, ji su mumis, ji mūsų kūne ir kraujuje. Ji gyva, nors ją daug kas braukia iš žemėlapių ir gal kada nors ir jos vardo nenorės minėti, kaip jau sykį buvo... Ji gyva kiekvienam iš mūsų, kurs nepardavė jos už aukso trupinį, už gardaus valgio šaukštą... Kokią šviesią, brangią regiją jau nuo šio kalno. Tokią matė Aistis nuo Monblano:

Man iš tolo matos, o kaip tu graži iš tolo —
Nei tokios neteko dar matyti!..

Ir aš lieku vienas... o tavęs nė aido..

O tave gal skriaudžia, skriaudžia ten visi?!

Ten nėra tokių aukštų, iškilnių kalnų, bet ten yra pasaulyje gražiausių klonių ir upių, kurių dugne atsispindi dangaus mėlynė. Ten nėra šaunių karalių panteonų, bet yra didinga tautos praeitis, gyva kiekvieno doro tautiečio širdyje, šlapus ir anapus ribos. Ten nėra karališkojo Velasquez, bet yra nemarusis Ciurlionis, kurio vieta karališkųjų menininkų gretose. Ten nėra tokių garsių stebuklaviečių, kurias lankytų milijonai piligrimų, bet ten yra Aušros vartai, pro kuriuos eidamas kiekvienas doras žmogus kepurę nusitima...

Kai nusileidžiame žemyn, slėnis irgi privinęs saulės spinduliu, lyg nuo baltų alebastrių viršūnių. Bet žingsnis daros sunkesnis, dingsta sparnų lengvumas, kai pasitinka tikrovė rūskanu ir rimtu veidu.

Atsisveikinu su mieluoju Nioma, kurio kelias veda į saulėtuosius pietus, į Italiją, o manasai į šiaurę, į vokiškas žemes, — kur keliom savaitėm teks sėsti už mokslinio darbo stalo.

(Pabaiga)

Septyni šimtmečiai Tomui ir tomizmui (3)

Prigimtoji teisė ir scholasticizmas

DR. GR. VALANCIUS

Nėra jokios abejonės, kad šv. Tomas Akviniėtis turi nepalygint daugiau nuopelnų teologijai ir krikščioniškajai filosofijai, negu bet kuris kitas teologas, gyvas ar bet kada gyvenęs. Iš daugelio gausių jo nuopelnų reikia ypatingai išskirti du: 1) Teologija padaroma sistematine mokslo disciplina, ji pastatoma šalia kitų, griežta prasme, mokslų; 2) Akviniėtis pirmas sukūrė krikščioniškąją žmogaus prigimtiosios teisės koncepciją. Pastarasis nuopelnas, prie kurio stabtelsim ilgėliau, mano išmanymu yra dideliai reikšmingas visai Vakarų civilizacijai, nes ji pati ant jo stovi, ar bent turėtų bazuotis šia žmogaus individualinių teisių samprata apskritai. Kai dėl teologijos mokslinio sistematizmo (kun. dr. Rimšelis vadina tai *scholasticizmu*, plg. Liet. Enc. 31 t. 302 p.) galima turėti, bent pasauliečių, vienokį ar kitokį skoni. Aš bent tuo scholasticizmu ar teologijos moksliskumu nė kiek nesivaičiu. Kai kas jį net iki kraštutinumo iškelia ir tuo be reikalo didžiuojasi, sakydami, kad tik teologija ir matematika tėra tikri mokslai ar griežta prasme mokslinės disciplinos. Esmė, tik šios dvi tėsančios pagrįstos pastoviais ir nekeitamais principais, pirmoji — tikėjimo tiesom-dogmoms ir antroji — pastoviom formulėm bei aksiomom. Tuo tarpu visos ar beveik visos kitos mokslo disciplinos turi bazuotis neišvengiamom hipotezėm ar prielaidom ir dėl to nuolat vystosi ir keičiasi. Einšteinas andai įrodė, kad ir matematika, ne tik fizika, turi paklusti reliatyvizmo dėsnui. Atseit, nė jos aksiomos ir dėsniai nėra amžini, pastovūs, o keičiasi — vystosi laike ir erdvėje bei žmogiškojoje percepcijoje. Ta pačia prasme ir teologija keičiasi, atseit neturi imuniteto ir nepralenda „nekalni neliečiamum“ pro tą patį reliatyvistinį dešni. „Todėl, pagal tomizmą, galima kalbėti apie *dogmų vystymąsi* (sic!) ta prasme, kad, kas pirma apreiškime atrodė neaišku, paskui tampa žmogaus pažinimui prieinama ir aišku“ (l. c. 302 p.). Kun. dr. R. teigimas skamba eretiškai, bet nėra jokia erezija tam, kas yra susipažinęs su tomistine ontologija — būties samprata, pagal kurią žmogus ir visata nėra statiškai sustingusi substancija, o yra nuolatiniame ir dinamiškame tapsme — procese — judėjime, keičiasi ir vystosi. Visai be reikalo jaudinamasi dėl vadinamojo *evangelijų numitinimo* ar tikėjimo tiesų *perprasminimo*, tai neišvengiamas dalykas, kai esame aname tapsme ir keičiamės neišvengiamai. Skaitydami Naująjį Testamentą, patiriame neišvengiamą įspūdį, kad pats Jėzus Kristus per daug galvos nekvėrino dėl to, ar Jo mokiniai — apaštalai supranta ir kaip supranta tą naująjį mokslą. Jis net Petrą, gal mažiausiai „supratlyvą“, bet pilniausiai meilės Jam, o ne kurį kitą išmaningesnį „teologą“ iš apaštalų pasirinko savuoju primus inter pares. Kai jam reikėjo smegenų, o ne tik tikėjimo ir petrinės meilės, jis pasisaukė toms „išmaningo teologo“ pareigoms Tarso kailiadirbį šv. Povilą apaštala, dideliai išprususį ir senuose Mozės įstatymuose, kurių Kristus sakėsi atėjęs nepaaiškinti, o įvykdyti. Man visai aišku, kad pirmesnis Dievo karalystėje bus ne tas, kuris Kris-

taus mokslą geriau išmano, bet tas, kuris turi Jam daugiau meilės ir tikėjimo. Pagaliau juk, ponai teologai, Kristus atėjo ne kokią naują mokslą, o naują evangeliją — naujieną paskelbti nupuolusiam vargdeniui žmogui. Jis neraišė filosofinių — teologinių veiklų ir nėjo dėsytį savo mokslo iš universitetų katedrų, o guodė ir gydė vargšus-ligonių, darė stebuklus, kryžiaus kančios mirtimi mirė už žmonių nuodėmes ir prisikėlė, suteikdamas žmogui išganytą viltį. Nereikalingas nė tas perdėtas skrupulas ir baimė, dievaž, kad nesuklysciau tikėjimo tiesas sau aiškindamasis ar kitiems aiškindamas. Suklysk ir nebijok, žmogiškas protas nėra neklaidingas. Ne tavo žinojimas, o tavo tikėjimas tave išgany. Vienaip šv. Trejybės dogmą suprato tėvų generacija, kitaip ją suprantame mes, dar kitaip supras mūsų vaikų ir vaikaičių karta. Ne Dievas kaip Būtis per se keičiasi, bet mes keičiamės. Keičiasi mūsų Dievo-Būties percepcija, žinojimas, bet nesi-keičia ir neturi keistis mūsų tikėjimas. Jeigu su Tikėjimo — Vilties — Meilės mirtimi širdy leistume iš jos iškelti ir Dievui, tai jau būtų pavojingiausias dalykas.

Tomistinė prigimtoji teisė ir jos samprata yra ypač įdomus ir intriguojantis dalykas. Esmė, je ji yra pati žmogiškoji būtis, žmogaus dieviškumas, tai, ką vadiname dieviškuoju panašumu ir paveldu žmogui. Prigimtoji teisė yra pats didžiausias žmogaus turtas, dėl kurio jis gyvena ir nepaliaujamai kovoja. Motinos išėjį fetus šaukia: nežudyk manęs abortu, neatimk mano prigimtiosios teisės gimti ir gyventi. Iš savo žemės Sibiro tremtin vežamas lietuvis, jėga brutaliai išvaromas iš savo tėvų ir senelių paveldėtos žemės ir gimtinės, o taipgi prievarta verčiamas tėvynę apeisti ir svetur iškelti, šaukiasi Dievo ir žmonių pagalbos apsaugoti jo prigimtąją teisę gyventi jam teisei priklausomoje žemėje ir pastogėje. Šaukiasi tautos, genocidu žudomos, Dievas mums

prigimtine teisė davė gyventi, ir žmogus negali jos atimti. Visa nūdienė didžioji žmogaus ir tautų kova su ateistiniu pavergėju. Dievo nebijančių ir Jį išaukiančių niekinančių antikristinių bolševizmu yra žūtbutinė kova dėl prigimtiosios teisės. Šios netekęs, netenki visa ko. Netenki žemės ir laisvės, prarandi tėvynę ir dažnai gyvybę, apnuogina tave kaip rūpintojėlį prie lietuviško vieškelio, ir, tik Dievuje viltį sudėjęs, begali guostis: nėra pasaulio jėgos, kuri pavergtų mano sielą. Aiman, žmogaus prigimtoji teisė yra didžiulis plačiašakis, plačialapis

medis, tai beveik visą žmogiškosios būties problemą išsėmiantis dalykas. Ši tema galėtų nuvesti mus į per daug plačius vandenius. Apsiribokime vienu aspektu, gal kam ir ne per daug reikšmingu. Atsiprašau tų, kuriems suskandęs užmintas užkulnis, Pakęsk šį mažą skausmą vardan meilės tiesai, broli krikščioni. 1952 metais popiežius Pijus XII išleido reikšmingą patvarkymą (constitutio pontificalis), žinomą „*Encl Familia*“ vardu. Ji pagrįsta tomistine prigimtoja teise, kuri liepia taip pat leisti ir nekludyti žmogui melstis savo gimtąja kalba, ją kalbėti ir komunikuoti su Dievu, visų tautų kalbas suprantančiu. Patį mintis, idėja labai paprasta, nekomplikuota ir lengvai suprantama. Reikia tačiau stebėtis, kad dažnas ir dažnai analfabetiškai suklumpa šią idėją-mintį praktiškai įgyvendinant, nesupranta ar nesistenigia suprasti jos teisinių implikacijų.

Antikomentarai

Besklaidant E. Mieželaičio humanistiką

PR. VISVYDAS

Los Angeles miesto bibliotekoje suradau Eduardo Mieželaičio knygą „Naktiniai drugiai“. (Deja, vilniečiai savo miesto bibliotekoje nerai ir taip laisvai nepasiejami nei Brazilijon, nei Nagio, nei kitų knygų iš šlapus). Už eilėraščių rinkinį „Žmogus“ E. Mieželaičiui buvo paskirta 1962-ųjų metų Lenino premija. Šis įvertinimas jį taip paveikė, kad jis nuo to laiko žmogiškoms temoms yra parašęs net šešias knygas. Paskutinė — „Iliuzijos bokštas“.

„Naktiniuose drugiuose“ Eduardas ypač akcentuoja komunistinį rūpestį žmogui, gerbiui, ateitimi ir pan. Žinoma, tai gražu ir pagirtina, nes rūpestis žmogui priklauso gėniui.

Neramina vienas dalykas — laureatas Mieželaitis, iš savo pakiltos pozicijos bežiūredamas į gyvenimą, lyg Narcizas, temato

tik savosios ideologijos labai gražų, prakilnų paveikslą. Besklaidant knyga, susidaro įspūdis, kad jis tiesiog nenori pripažinti kitiečių teisės rašyti ne humanistinėmis temomis. Štai 245 psl. pabrėžia: „Poetas ir jo kūryba reikalinga ir turi prasmę tol, kol poetas savo kūryboje kovoja dėl žmogaus“. Ohol!

Išidėmėkime „kovoja dėl žmogaus“. Kaip besvertum šį kategoriską teigimą, jis yra vienašališkai slegiantis. Argi R. M. Rilkes eilėraštis „Die Panther“, kuriame nekovoja dėl žmogaus, neturi prasmės? Argi E. Verhaereno „Die Kuh“, kur aprašomos skerdyklon vedamos karvės (aišku, ne žmogaus) paskutinės gyvenimo akimirkos, irgi neturi prasmės? Argi pluoštas Radausko eilėraščių, sklindinių tyro žodinio žaismo ir jautrių melodijų,

(Nukelta į 5 pusl.)

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisyimas
2646 W. 60th St., Tel. REpublic 7-1941

Filomena sako...

KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NEŽIŪRI Į SVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.

Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuošimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant paprastų knygūčių, ir iki 7.5% ant certifikatų.

Šį metą Chicago Taupymo bendrovė švenčia Auksinį Jubilėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.

CHICAGO ★★★★★
savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

(Atkelta iš 4 pusl.)

neturi prasmės? Ne, mielasai Eduarde, čia jau nušnekėjai. Poeto kūryba gali būti skiriama ir kitiems dalykams. Ne vien kovai dėl žmogaus.

E. Mieželaičio knygoje yra daug prieštaravimų, bet jam, kaip poetui, dėl to priekaištauti nedera. Juk ir poetiškas filosofas Pr. Nietzsche prieštaravimais ir svaiginančiais paradokais bandė griauti, jo nuomone, pasenusių moralinių vertybių pastatą. Vis dėlto Nietzsche tikslas buvo kitoks — puldamas surumbėjusias tradicijas ir anuo metu išgausias vertybes, jis ruošė tereną vais kėsnams, gaivėnėms mintims. Jis norėjo sutvirtinti žmogų, pakelti ir aukštesnę dvasinę pakopą. Ir Nietzsche priešlaidomis galima rimtai suabejoti. Ką į antžmogiškas aukštumas pakylėtas žmogus darys? Skaičiuos žvaigždes? Glamonės erdvę? Niekins žemę? Kaip ilgai?

Suprantama, Mieželaičiui antžmogiška Nietzsche laikyšana yra svetima. Jis stoja ne prieš tradiciją, ne prieš moralines vertybes, bet prieš visą tai, kas savo dvasine sąranga nesiderina su normomis, kurias sovietai šiandien laiko šventomis. Mieželaitis stoja už sovietinį žmogų, paklusnų Leninio idėjoms, partijos įsakams ir sovietų armijos žygiams.

Parašęs "Žmogų", jis taip samprotuoja: "Parašiau eilutę knygą apie žmogų. Bet ar tai ne pati pradžia? Aš tik, galima sakyti, paliečiau mintį ir pačią temą. Labai didelė tema. Tai tik pirmas žingsnis. Pirmas nedrąsus bandymas gana sudėtingomis sąlygomis — parašyti kažką sudėtingesnio, padiskutuoti, pasiginėti dėl žmogaus, su įvairiomis apie jį nuomonėmis, pamėginti žmogaus problemą spręsti ne būtinėje, o humanistinėje — filosofinėje plotmėje."

Taigi kvičia kitus į filosofines diskusijas, ginčus ir pan. Bet ką reiškia tas paslaptinis "sudėtingomis sąlygomis", poetas nepaaiškina. Ar nenorėjo jis čia pasakyti "sovietinės cenzūros sąlygomis"? Galima tik spėlioti. Juk tarybų erdvėje įmanoma tik viena žmogaus samprata, viena filosofija, viena nuomonė. Kur tik nepažvelgsi — linguoja raudoni aguonų žiedai. Tas vienodumas yra pribloškiantis, bet labai patogus partiniams ideologams, stumiantiems socializmą į "pažangą". Nereikia rinktis. Reikia tik gerbti ir mylėti tai, kas vienodai gražu. Šia linkme ir srūva E. Mieželaičio mintys, kad ir filosofiniai susuktos, skambios, pakilios. Išvadose jos ramiausiai susilieja su aguonų pievos išmintimi.

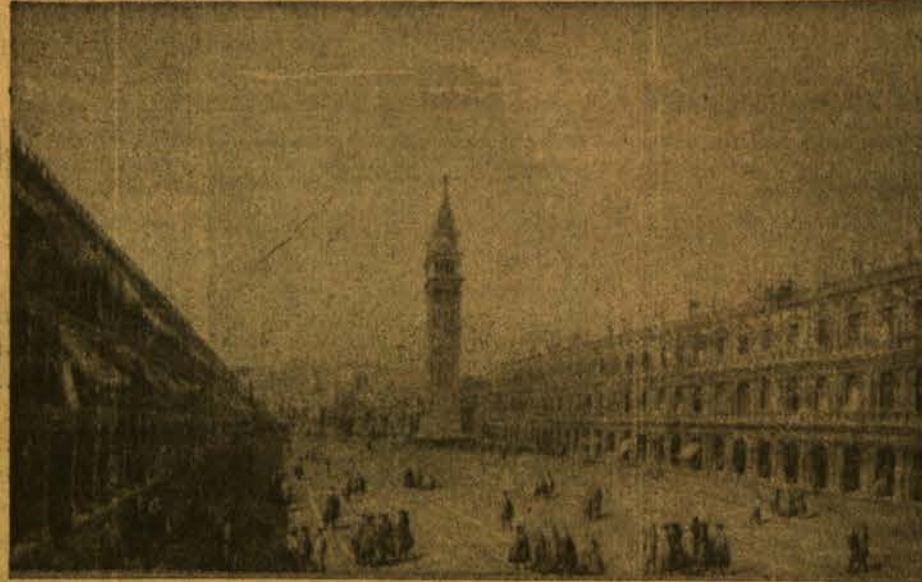
Imkime E. Mieželaičio pataikąvą "darbui", ironiškai besigiminiuojantį su junkerių fanatiška meile "arbitui" ir drausmei. Antai, užbaigdamas epizodą apie kalbą, jis rašo: "Mūsų kalba yra dirbančio žmogaus kalba. Ji turi būti pritaikyta darbui". Tai tau ir šimtinė. O kaip tada su vaikais, kurie nieko nedirba, tik žaidžia ir mokosi? Jiems gi darbo kalba netikta, nes jie norėtų kalbėti apie žaidimus. O kaip su poetais, kurie, asketiškai gyvendami, prileiskim, šalinasi fizinio darbo. Apskritai, kas yra dirbęs ilgą laiką fabrikuose, žino, kad labai retas darbininkų tikrai mėgsta darbą. Dirba iš reikalo. Dėl duonos. Nekantriai laukia darbdienio pabaigos. Daug kam darbas yra kančia. Todėl kategoriškas kalbėjimas apie darbo kilnumą kartais veda prie absurdo, iš tiesų — prie sovietinės pozos.

Tarybų valdžia pageidauja, kad rašytojai kiekviena proga išryškintų liaudies linksmą gyvenimą. Šia prasme ir Mieželaitis yra so-

Michele Marieschi (1696-1743)

Venecija — Didysis kanalas

Michele Marieschi

Venecija — San Marco aikštė

Teatriniai laiškai iš Europos (4)

Arlekinas Venecijoje beieškant

ALGIRDAS LANDSBERGIS

Gegužės mėn.

San Marco aikštė, Venecijos širdis, atsiveria kaip didžiulė scena. Joje turistai dabar vaidina nerūpestingus nuotykių smagurius, o venecijiečiai — kelmierius, virėjus, pardavėjus, muzikantus ir gondolierius. Tereikia truputį vaizduotės, primerkti akis, ir, kaip prieš keletą šimtų metų, aikštės pakraščiu iškilis platforma, pasirodys ilganosės puskaukės ir kaukės, baltaveidis pajacas baltą skrybėlę, plačią baltą palaidinę ir plačiomis kelnėmis ir arlekinas, apsitempęs apdarą su deimanto pavidalo lopais. Drauge ir kiti Commedia dell'Arte (Profesinės komedijos) dalyviai: Pulcinella, Capitano, Dottore ir Arlekina su Kolombina, etc. Jie ir aktorai ir autoriai, vietose improvizuojantys dialogą. Pulcinella neša apglėbęs savo Doną Korneliją, smuklininkas jam pakiša stiklą vyno, ta-

akimirka, ant kojūku pasistiepięs, arlekinas pavagia iš Kornelijos bučkį...

Kur dabar atrasti arlekiną? Garsiajame La Fenice teatre, suėjusiame su vėlyvojo Commedia dell'Arte tarpsniu! Bet pasirodo, kad gegužės mėnesį teatro sezonas jau užsibaigęs, teliko atsitiktiniai koncertai. Ir kitos, negausios, miesto scenos jau tuščios. Teliaka ieškoti teatrinės praeities pastatuose. O Venecija, kaip dramaturgų motina, buvo šykšti. Išleidusi pasaulin ar priglaudusi eibę dailininkų ir nemąžią kompozitorių, ji tik vieną dramatininką tevadina savuoju: Carlo Goldoni (1707 - 1793). Jo namai, Casa Goldoni, dabar miesto globoje, muziejus ir paminklas.

Einaime į Goldoni namus siauromis gatvelėmis, nedaug pasikeitusiomis nuo to laiko, kai jis pats žingsniuodavo į La Fenice

teatrą repeticijoms ar gausioms premjeroms. Papa Goldoni, kaip venecijiečiai jį praminė, jautėsi pančiojamas "Commedia dell'Arte" tradicijos. Jis geidė įvesti į savo dramas daugiau tikroviškumo, moralinį matavimą, o turėjo rašyti "Komedijos" aktoriams. (Ko mes dabar ieškome jo pjesėse ir už ką jį vertiname? Ar ne už "Komedijos" elementų ieškojimą?)

Casa Goldoni ne palocius, bet ir ne šiaip namelis; ne prie Didžiojo Kanalo, kaip patricijiniai rūmai, bet prie kanaliuko. Namai ir vieta nusako piniginių sėkmę, bet ne aristokratiškos kilmės rašytojo vietą visuomenėje. Prie didžiųjų durų prožektoriai ir filmų aparatai: šveicarų televizija nuošia dokumentinį filmą apie Goldoni. Tušti, vingiuojantys laiptai ryškioje šviesoje — kokia dramatiška scena. Kas jais nulips? Gal šveicarų filmininkai irgi ieško arlekinų?

Į Goldoni muziejų įeinu per antrines duris. Goldoninė biblioteka, arlekinų kostiumas ir kaukė po stiklu, Goldoni pjesių plakatai ir programos įvairiomis kalbomis. Atmintin sugrįžta gimnazistų matytą Goldoni pjesę Kauno teatre, tačiau veltui ieškau lietuviškos medžiagos.

Laiptais aukštyn pas Niccolò Mangini, Tarptautinio teatro tyrimo instituto atstovą ir Goldoni muziejaus kuruatorių. Jis man užtikrina, kad ir Goldoni ir "Commedia dell'Arte" tebegyvi šiandieniam italų teatre. Juos statančios pačios didžiosios trupės. Tik dabar linkstama pabrėžti visuomeninį Goldoni pjesių pobūdį. Taip pat naujojo teatro susidomėjimas vad. "gestų kalba" vėl iškėlė "Commedia dell'Arte" pantomimos išraiškumą.

Kas turi daugiausia įtakos dabartiniam italų teatrui? "Oficialiajam — Bertolt Brecht, — atsako profesorius Mangini, — o avangardininkams — Antonin Artaud ir Jerzy Grotowski." Lingvojame galvomis apie paradoką: marksistas — revoliucionierius, oficialiojo teatro grovėjas, Brechtas dabar čia tapo "establišmentine" figūra. Avangardininkai, kuriuos jis būtų norėjęs paveikti, domisi prancūzo pamišėlio — genijaus teatrine anarchija ir ekstaze bei lenko "vingiuoju teatru" su jo mistiniais ir religiniais motyvais.

Profesorius Mangini toliau kalba apie valstybinę ir miestinę paramą italų teatrams. Jis patvirtina, kad iškiliasias Italijos ansamblias dabar yra Milano Teatro Piccolo (Mažasis teatras). Į klausimą apie teatrinę "sausrą" Italijoje jis atsako, kad sausra turinti būti laikina. Jis esąs optimistas dėl teatro ateities. Kokia bebūtų filmo ir televizijos galybė, žmonijoje niekad nei-

nyksiantis "gyvojo teatro" troškulus.

Vos neapsikabiname, bendro tikėjimo sujaudinti, bet mus pertraukia šveicarai su aparatais. Profesorius Mangini išsina kalbėti apie Goldoni, o aš, nusileidęs antriniiais laiptais, vėl sustoju prie didžiųjų durų. Vingiuojantys laiptai tebeskendi šviesoje, filmininkai tebelaukia, bet arlekinas (kaip Godot) vis nepasirodo. Ar "gyvojo teatro" troškulus jį išsaus? Siaurųjų gatvelių barose ir už privačių langų užuolaidų blyksi televizijos aparatai. Plakatai ant sienų skelbia tuziną Hollywoodo filmų. Ir nei vieno teatrinio spektaklio. Tik arlekinų kostiumas po stiklu jau tamsiame muziejuje. Ir "Commedia dell'Arte" klounai visad miklus ir guvus Giandomenico Tiepolo freskose, sūpuoklėse debesyne ar kuliųversiom žiūrovų apsuptyje arenoje...

"Koks tu nepastabus", tariuos išgirstas žodžius iš arlekinų lūpų prie savo ausies. "Išdrįst pagalyvot, kad mes nugaišom! Taip, akademikai ir moralistai mūsų nemėgo. Prisipažįstu, mes bankrutavome Prancūzijoje ir mus išmetė iš Burgundijos salės Pariziuje. Aš! Bet mes tebegyvi, mes ne tik dvasios Venecijos aikštėse. Mus atrasi baletų scenose. Ar Kopenhagos Tivoli parke, prie alaus ir dešrelių. Pag-

liacco, kurį tu vadini pajacu, o prancūzai — Pierrot, su manimi gyvena paveikluose. Tai jo išbalimas po Buster Keaton'o skrybėlaitę. Ir Caplino piktose, gudriai kerštingose scenose aš pasislėpęs po jo apdaru. Kokia šiandien populiariausia komedija New Yorke? "Scapino". Scapino — mano dvynis! Aš, ar-

lekinas, beždžionveidis, amoralus vijūkas, deimantiniai lopais..."

Pasuku galvą ir arlekinas žodžiai dingsta drėgnam vėjui iš Didžiojo Kanalo, kuris veda į San Marco aikštę, didingą sceną. Ar klyst šalin į Milaną, kad pamatyčiau Teatro Piccolo, geriausius "Komedijos" atkūrėjus? Bet Piccolo lankosi Muenchene! Gondolieriai, gondolų į Muencheną!

A. CEPULIS NOTARY PUBLIC
Income Tax Service
3548 SOUTH EMERALD AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60609
1-as aukštas įėjimas iš kiemo
Tel. LA 3-1387

Pasimatymui skambinti po 6 v. v.
Pensijos ir kompensacijos iš Vokietijos ir iš kitų kraštų pilietybės popieriai, įvairių valstybių formų pildymas. Interesantų reikalais lankosi valdžios ir savivaldybės įstaigose bei konsulatuose. Padeda sutvarkyti pensijas ir bedarbių pašalpas bei kitus panašius reikalus. Sutvarko Medicare ir kitas apskaitas. Padeda neturintiems gauti iš WELFARE ir kitų įstaigų įvairias pašalpas: būto, nemokamo gydymo, nemokamo maitinimo kortelės ir kitų. Taip pat padeda imigracinius dokumentus ir išskvetimus į Ameriką. Sudaromi testamentai ir asmenų paleikojimai. Be to, išrūpina metrikus ar jų pakeitimus. Kreiptis asmeniškai ar laiškais.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

1. MŪSŲ BENDROVĖ veikia nuo 1947 metų. Kiekvienais metais mes persiunčiame į Lietuvą greit ir saugiai tūkstančius siuntinių.
2. MŪSŲ BENDROVĖJE ir jos skyriuose Jūs visuomet rasite didelį pasirinkimą prekių, kurios labai vertinamos Lietuvoje.
3. TAIP PAT PRIMAME užsakymus AUTOMOBILIAMS (Ziguli, Moskvė, Zaporozec), motociklams, šaldytuvams ir kit. oficialiomis kainomis.
4. JEIGU JOS NORITE PAKVIESTI iš Lietuvos gimines, mes parūpiname reikalingus dokumentus.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SOUTH STATE ST., CHICAGO, ILL. 60604

TEL. WA 2-9354

ir mūsų skyrius:

2618 WEST 63rd ST., CHICAGO, ILL. 60629

TEL. WA 5-2466

DVIEJOSE PATOGIOSE VIETOSE

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Išvyksta: lapkričio 22 dieną (Vilnius, Leningradas) — grįžta — lapkričio 30 dieną

KAINA TIK \$625.00

Dar yra likusių vietų sekančiose grupėse:

SPALIO 2 ir GRUODŽIO 20 d.

Šios grupės lankysis Leningrade, Vilniuje, Rygoje ir Helsinkyje. Jungtis prie ekskursijų galima BOSTONE ir NEW YORKE

GRUPĖSE DALYVIŲ SKAICIUS RIBOTAS — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

TEL. (617) 268-8764

Savininkė: Aldona Adomoniėnė

(Air fares subject to changes)

Please Follow Smokey's ABC's!

ALWAYS hold matches till cold.
BE sure to drown all fires.
CAREFUL to crush all smoke!

STANDARD FEDERAL... FINANCIAL FRIEND OF THE FAMILY

7½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.95%
on interest accumulated for 1 yr.

6¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 30 Month Maturity
YIELD INCREASES TO 7.08%
on interest accumulated for 1 yr.

5¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 90 Day Maturity
YIELD INCREASES TO 6.00%
on interest accumulated for 1 yr.

7% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.35%
on interest accumulated for 1 yr.

6½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 1 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 6.81%
on interest accumulated for 1 yr.

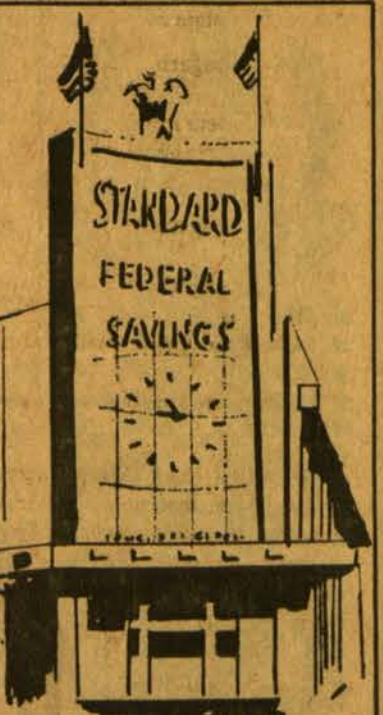
PASSBOOK SAVINGS
Interest Paid to Date of Withdrawal
YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 yr.

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 347-1140

Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation

Celebrating our 65th year
Assets over \$200,000,000
Reserves over \$18,000,000.00

Nauji leidiniai

A. Maceinos knygos viršelis, pieštas Danguolės Stončiūtės.

• **Antanas Maceina, DIDYSIS INKVIZITORIUS.** Trečia laida. Ateitininkų sendraugio skyrius, Chicago, 1974. Išleista Magdaleenos Smulkštienės lėšomis savo mirusio vyro Vinco Smulkščio atminimui. Viršelis Danguolės Stončiūtės. Leidinys 222 psl., kaina nepažymėta.

Naujos "Didžiojo Inkvizitoriaus" laidos autoriaus žodyje Antanas Maceina, be kita ko, sako: "Reikia tik pasidžiaugti, kad lietuviškoji šios giliaprasinės legendos interpretacija nūnai susilaukia net 3-čios laidos. Jos pagedavo studentai ateitininkai. Tai ženklas, kad jaunimas savaime jaučia augančią grėsmę žmogiškajam asmeniui, kuris šiandien vis labiau virsta psichiniu "dalktu", kaip šią grėsmę apibūdino neseniai miręs didis krikščioniškojo egzistencializmo atstovas Gabriel Marcel. Jaunimas stengiasi iekoti šios grėsmės šaknų ir pasižvalgyti po jos kasdieninį įsikūnijimą. Čia tad ir pasisiūlo Dostojevskio legenda kaip akivaizdus nurodymas, kuo virsta žmogus, iškeičtas laisvę į laimę ir džiūgaujantis, kad galis savo duoną imti iš kito rankų. Ar jaunimas dalinsis šiuo džiaugsmu? — Štai klausimas, kuris šiandien liečia kiekvieną norintį išlikti asmenybe. Domėjimasis Dostojevskiu ir yra tokio ryžto paguodžiantis ženklas".

• **JOURNAL OF BALTIC STUDIES, Volume V, Number 1, Spring 1974.** Žurnalą leidžia Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugija — Association for the Advancement of Baltic Studies, Inc. (AABS). Redaguoja Arvids Ziedonis, Jr., Muhlenberg College, Allentown, Pa. 18104. Ad-

ministracijos adresas: 363-86 St., Brooklyn, N. Y. 11209. Metinė prenumerata \$15.00, studentams — \$7.50.

Naujame žurnalo numeryje yra šie straipsniai: Pauls Kundzinš "Ethnological Interrelations in the Folk Architecture of the Baltic Area", Felix J. Oinas "The Position of the Setus in Estonian Folklore", Astride Ivaska "Is the Voice in M a Maimed Whisper?: Young Latvian Exile Poets of the Seventies", Juris Silenietis "Alberts Bels: In Search of Man", Arnoldas P. Aizsilnieks "Sovietization of Consumers' Cooperation in the Baltic States". Gaila, kad tarp straipsnių autorių nerandame nė vieno lietuvių. Nėra nė vienos ir grynai lietuviškos temos. Tik dalinė viena kita lietuviškos medžiagos trumpa užuomina randama P. Kundzinš ir A. P. Aizsilnieks straipsniuose.

Apžvalginėje žurnalo dalyje recenzuojama 12 knygų. Tik trijų knygų autoriai yra lietuviai, tik dvi recenzuojamos knygos yra skirtos liuanistikai ir tik du recenzentai yra lietuviai.

Bibliografijos puslapiuos, liečiančius naujas Baltijos kraštų istorijos knygas, suminėta penkios Estijos istoriją nagrinėjančios knygos, net 14 knygų Latvijos istorijos temomis ir... nė vienos knygos Lietuvos istorijos klausimais.

Visa spausdinama žurnale medžiaga skaitytojui yra teikiama anglų kalba. Tačiau tai nėra taisyklė be išimties. Štai šį kartą minėtinų įvykių baigminius puslapiuos vokiečių kalba duodamas praėjusių metų Goettingene (Vakarų Vokietijoje) įvykusio Baltijos tautų temomis rašančių istorikų suvažiavimo aprašas. Apie aukšto lygio akademinį suvažiavimą informacija yra parengta labai tiksliai ir įdomiai. Ir kai po to spausdinamas ir Vilniaus universitete praėjusią vasarą buvusių lietuvių kalbos kursų užsieniečiams aprašas, tai labai tenka suabejoti, ar redaktorius ir kursų aprašančias (Audronei B. Willeke) reikėjo gulditi šį įvykį ant tų pačių studijinių svarstyklių kaip ir greta spausdinamą istorijos profesorių suvažiavimą. Nesgi joks universitetas elementarų kalbos kursą užsieniečiams nelaiko minėtinu studijiniu įvykiu mokslo pasaulyje. Tad nereikėjo tuoj pat čia sentimentalai suminkštėti ir

Vytautas O. Virkau

"Baltiškiųjų studijų žurnalui", ypač, kad ir anų kursų auditorijos lygis negalėjo būti aukštesnis kaip mūsų išeivijoje įprastų šeštadieninių liuanistikos mokyklų.

Aplamai, reikia labai džiaugtis, kad Journal of Baltic Studies bendromis estų, latvių ir lietuvių pastangomis yra leidžiamas. Tačiau tenka labai nerimauti, kad jo puslapiuos palyginti mažai rašo patys lietuviai ir palyginti mažai tepasirodo lietuviškųjų temų. Kyla klausimas kodėl? Gal galima būtų teisintis ir tuo, kad angliškai rašančioji mūsų jaunų intelektualų karta juk turi užpildyti vien tik savomis rankomis leidžiamą anglų kalba žurnalą "Lituanus". Jame sunaudojant visą savąją potencialą, Vargu ar pasiteisinimą būtų priimtinas, kai ir tame pačiame "Lituanus" neapsieinama be latvių ir estų talkos. Priežastis greičiausiai ta, kad mūsųose per mažas procentas jaunųjų intelektualų jaučia pareigą, norą ir mokslinę ambiciją reikštis įvairiausios liuanistikos ar aplamai baltistikos klotuose ir tai, tur būt, ne dėl kokio priešingo nusistatymo, o gal daugiau iš savotiško nerangumo, ramaus kažkur nutūpimo ir nepasijudinimo. Žmonių šiam darbui turime nemažiau negu latviai ir estai. Tačiau mūsųose dirvonus verčia tik keli, ir vis visur tie patys. Tada, žinoma, yra gana sunku visur keliems prilaikyti. Latviai ir estai gi savuosius studijinius darbus dirba ir rašo dideliu būriu. Tad ir darbu apsikrovimas neapkarsta, daug ir lengvai padaroma. O kodėl ir mums jais nepasekti?

• **VILNIAUS MORAI.** Redakcinė komisija: Albinas Bernotas, Justinas Marcinkevičius, Albinas Žukauskas. Sudarė: Stasė Budrytė ir Leonardas Sauka. Redaktorė A. Baliulienė. Dailininkas V. Kalinauskas. Vilniaus temų poezijos antologija, išleista "Vagos" leidyklos 1973 m. Vilniuje, minint miesto, kaip Gedimino sostinės, 650 metų

Ekslibrisai

sukaktį. Leidinys 256 psl., papuoštas puslapiniais lietuvių grafikų Vilniaus motyvų darbais.

Antologijoje talpinama 12 lietuvių liaudies dainų apie Vilnių ir keturiasdešimt šėsių poetų eilėraščių įvairiausiomis Vilniaus temomis. Išeivijoje gyvenančių lietuvių poetų kūrybos ir šioje antologijoje nėra. Ta proga prisimintina, kad Bernardui Brazdžioniui lietuvių literatūros valstybinė premija Vilniaus universitete pirmą kartą buvo įteikta 1940 m. vasario 16-tos išvakarėse už jo poezijos rinkinį "Kunigaikščių miestas", kuriame nemažai puslapių kaip tik buvo skirta Vilniui. Pokario dešimtmečiuose išeivijoje gyvenantieji mūsų poetai taipgi nemažai posmų yra paskyrę Vilniui. Tik okupanto galvoje ir potvarkiui tai "nėra" lietuvių literatūra, kaip ir Muravjovui Tilžėje spausdinamoji "nebuvo" lietuvių literatūra, nes nebuvo graždanka raidinė ir dvasinė prasme.

Vytautas O. Virkau

Ex libris

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

Rankomis išpauštyti pavelkalų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

KONCERTINES YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UŽSAKYMĄ IR TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
1914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652-3200

Ekslibrisai

Ekslibrisai

• **AKIRACIJAI, 1974 m. balandžio mėn. Nr. 4.** Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, K. Drunga, L. Mockūnas, G. Procuta, Z. Rekašius, dr. T. Remeikis, H. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata \$6.00. Redakcijos ir administracijos adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Laikraštį leidžia Viewpoint Press, Inc.

Siame numeryje: pokalbis su Antanu Cusaičiu; kaip nutautinami lietuviai Gudijoje; replikos Antanui Maceinai kultūrinėmis temomis ir kt.

• **VYTURĖLIS, 85 metai mūsų mokyklai.** Marquette Parko liuanistinė mokykla, Chicago, 1974. Išleido M. P. L. mokyklos Tėvų komitetas. Spaudė Questar spaustuvė. Viršelis Dianos Maskaliūnaitės. Nuotraukos V. Norikos, Z. Degučio ir V. Jautoko. Leidinys 64 psl.

Siemet šiai mokiniais gausiai ir kasdien liuanistines pamokas turinčiai Marquette Parko liuanistinei mokyklai sukanke 25 metai. Tai jubiliejinį metų

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines and Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th Street
Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000
6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th Street
Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000
6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai
VALANDOS: ANTRAD. 9-12, PENKTAD. 9-12, ŠEŠTAD. 9-12, SEK. 9-12, V. 9-12
PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9-12, TREČIAD. 9-12, ŠEŠTAD. 9-12, SEK. 9-12, V. 9-12

"Vyturėlis". Leidinys yra vertės gražia tradicija: mokslo metų pabaigoje jis išleina jau vienuoliktą kartą. "Vyturėlyje" apstu mokyklos gyvenimo nuotraukų, neblogų mokinių rašinėlių, kūrybinių bandymų. Gana išmainingi ir pačių mokinių užsklandiniai piešiniai.

BIBLINIŲ MOKSLININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Katalikų biblinė sąjunga savo 37-tą metinį suvažiavimą šaukia rugp. 19-22 dienomis Chicagoje, Lojolos universitete. Sąjunga turi 750 narių.

CHICAGOS NEGRŲ MOKYKLOJE

Chicago negrų katalikų Angelių Sargų mokykloje, pravedus tyrimus, paaiškėjo, kad daugelio jų žinojimas yra dviem ar net trim skyriais aukštesnis negu jų skyriaus norma, ir nei vienas ne rastas žemiau JAV moksleivių normos.

MOKSLININKAS TAPO TEOLOGU

Menininkas Robert C. Keple, pasižymėjęs religinio meno srityje, kilęs iš Chicago, išėjo teologijos studijas ir tapo kunigu Little Rock vyskupijoje. Į katalikybę atsivertė 1951 m.

PLEČIASI CHICAGOS UNIVERSITETAS

Suplanavęs plėsti mokymo programą, remontuoti ir didinti patalpas, pagausinti profesorių skaičių ir daugiau padėti studen-

HIGH SCHOOL GRADUATES WANTED

Who are interested in learning secretarial work. Tuition advancing available.

SAWYER SCHOOL
130 No. Marlin, Oak Park, Ill.
Tel. — 388-8880
Accredited Association of Independent Colleges

DAŽAU
LANGUS BEI GARAZUS
IS LAUKO
Nebrangiai
436-7041

GIFT INTERNATIONAL
VAZNELIŲ PREKYBA
Dovanos įvairioms progoms
2501 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629
Tel. (312) 471-1424

REIKALAUKIT MŪSŲ NE-MOKAMO ILIustruoto KATALOGO
Užsakykite Dabar.
Užsakykite tik per
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

REIKALAUKIT SPECIALIŲ BIULETENIŲ SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTAMENTAIS, NAUDOTAIS ROBAIS SVEČIAMS IS USSR
REIKALAUKITE MŪSŲ SPECIALIAUS BIULETENIO MES TURIM 25 METŲ PATYRIMĄ
SIAME BIZNIEJE IR TAIP PAT TURIM TEKSTILIŲ PATENTINTŲ KLIENTŲ.

REIKALAUKIT MŪSŲ NE-MOKAMO ILIustruoto KATALOGO
Užsakykite Dabar.
Užsakykite tik per
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

tams, Chicagos universitetas paskelbė lėšų telkimo vajų, užbrėžęs surinkti 280 ml. dolerių.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug autapysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarą iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629.

UŽSISAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP. GERIAUSIĄ DOVANĄ SIŪSTI

LIETUVA

dabar, kaip niekad anksčiau

SPECIALŲS RUBLIŲ PAŽYMEJIMAI

INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmąsias pasakė apie tai, o jūs giminės pritarė.

Su specialiu rublių pažymėjimais jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai jelti į krautuve su 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisiūsi įrodymą. Specialių rublių pažymėjimų galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIJA GREICIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.00. TAS KURSAS APIMA VISKĄ. NĖRA JOKIŲ KITŲ MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MŪSŲ NE-MOKAMO ILIustruoto KATALOGO

Užsakykite Dabar.
Užsakykite tik per
INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

LAIBI SVARBU AUTOMOBILIAI
Pilnai garantuotas greičiausias pristatymas
Pasirinkite iš šių naujų modelių
ZHIGULI VAZ 2101 US \$3494.00
NAUJAUSIAS PAGERINTAS EXPORT MODEL
ZHIGULI VAZ 2103 US \$4007.00
ZHIGULI VAZ 2102 STATION WAGON US \$3853.00
EXPORT MODEL MOSKVITCH 412 IE US \$3544.00
MOSKVITCH 408 IE US \$3259.00
MOSKVITCH 426 IE STATION WAGON US \$3698.00
MOSKVITCH 427 IE STATION WAGON US \$3968.00
ZAPOROZHETS ZAZ 968 US \$2234.00
ZAPOROZHETS ZAZ 968 E US \$2389.00

REIKALAUKIT SPECIALIŲ BIULETENIŲ SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTAMENTAIS, NAUDOTAIS ROBAIS SVEČIAMS IS USSR
REIKALAUKITE MŪSŲ SPECIALIAUS BIULETENIO MES TURIM 25 METŲ PATYRIMĄ
SIAME BIZNIEJE IR TAIP PAT TURIM TEKSTILIŲ PATENTINTŲ KLIENTŲ.

PRANEŠIMAS

Už sertifikatus mokame:

- 7 1/2% 4-riems metams už \$10,000.00 ar daugiau
- 6 3/4% 30-čiai mėnesių už \$1,000.00 ar daugiau
- 6 1/4% 1-riems metams už \$1,000.00 ar daugiau

Pagal susitarimą, dividendus galime prisiūsti kas mėnesį arba kas ketvirtis metų.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI padėjus \$50.00 ar daugiau taupymo sąskaiton. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą lietuvišką, vokišką, ispanišką, itališką, čekišką, lenkišką, airišką, konfederatą arba ekologišką su stovu.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

1447 SOUTH 40th COURT
CICERO, ILLINOIS 60630
PHONE 658-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS
Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 3:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. & Sunday Closed

Kultūrinė kronika

KAS BUS IŠGIRSTA IR PAMATYTA ŠIOS VASAROS LIETUVISKŲ STUDIJŲ SAVAITĖJE

Jau daugiau dū dešimtmečiai Europos lietuvių organizuojama lietuviškųjų studijų savaitė yra tapusi kasmet kūrybingai atnaujinančia tradicija. Kiekvieną vasarą į šią studijų savaitę susirenka ne tik Europos lietuviai, bet joje vis netrūksta svečių ir iš Amerikos bei Kanados. Savaitė tada virsta tiesiog kone laisvojo pasaulio lietuvių susitikimo vieta.

Šių metų Lietuviškųjų studijų savaitė bus jau dvidešimt pirmoji. Šią vasarą ji vyks Šveicarijoje nuo rugpjūčio 4 iki 11 d. Morschathe. Pratomama tokia jos programa:

Sekmadienis, VIII. 4: Po vakarienės: prof. dr. Liudos Alsen (Bowling Green, Ohio) filmas apie M. K. Ciurlionį. Po filmo — susipažinimo pobūvis.

Pirmadienis, VIII. 5: Studijų savaitės atidarymas.

10:15 val. dr. Alberto Geručio paskaita: "Lietuviai Šveicarijoje".

16:30 val. kun. Alfredas Franzkeit (Freistatt) tars įvadą žodį ir skaitys lietuvių poezijos vertimus į vokiečių kalbą.

Antradienis, VIII. 6:

9:45 val. kun. prof. dr. Jono Jūraitio (Sion) paskaita: "Viešo pasaulio ribojimas?" (Prof. Stasio Salikauskio veikalo, parašyto 1919 m. Šveicarijoje, "Sur les confins de deux mondes" nagrinėjimas šių dienų Lietuvos būklės šviesoje).

15 val. Gimnazijos direktoriaus Vinco Natkevičiaus, M.A. (Huettenfeld) paskaita: "Idėjinė Jurgio Baltrušaičio ir Fausto Kiršos poezija".

Trečiadienis, VIII. 7: Ekskursija laivu į Luzerną, kur bus aplankyta lietuvių dailininkų kūrinių paroda.

Ketvirtadienis, VIII. 8:

10 val. prof. dr. Juozo Ereto (Basel) paskaita: "Šveicarija Lietuvoje".

15 val. kun. dr. Juozo Vaišnoros (Roma) paskaita: "70 metų nuo spaudos draudimo panaikinimo".

20 val. doktoranto Petro Nevilio (Freiburg i. Br.) paskaita: "Kooperacija nepriklausomoje Lietuvoje".

Penktadienis, VIII. 9: 9:30 val. dr. Kajetono Čeginsko (Uppsala) paskaita: "30 metų nuo mūsų tremties".

15 val. rašytojo Romualdo Giedraičio-Spalio (Halifax) paskaita: "Šimtas metų nuo Valtybės Prezidento Antano Smetonos gimimo".

20 val. Tėvynės valandėlė.

Šeštadienis, VIII. 10:

10 val. prof. dr. Jono Griniaus (Muenchen) paskaita: "Juozas Paukštelis — romanistas".

20 val. Johano Stasiulienės (Zuerich) vadovaujamo lietuvių tautinių šokių ansamblio vakaras.

Sekmadienis, VIII. 11:

Po pamaldų vyks Studijų savaitės baigiamasis aktas.

Lietuvių dailininkų kūrinių paroda Luzerno senosios rotušės salėje atidaroma jau liepos 28 d. ir truks iki rugpjūčio 8 d.

LATVIAI RECENZUOJA ALOYŽĄ BARONĄ

"Latvija Amerika" laikraštis birželio 29 d. laidoje įsidėjo Arnoldo Rasa recenziją apie latviškąjį Aloyzo Barono "Abraomo ir sūnaus" romano vertimą, kuris latviškai vadinasi "Pauzdus mezglos". Romanas vertinamas palankiai. Recenzentas ilgesniame aptarime, be kitko, rašo:

"Šis romanas gali skaitytojus sudominti dvejopai: jis leidžia pažvelgti į kaimynų tautos lietuvių literatūrą, kurią apskritai pažįstame labai mažai, antra, romane atvaizduoti dabartinio laiko nuotykių, kurie artimi ir mums, latviams, tremtyje".

Po tokio įvadinio sakinio recenzentas plačiau stabtelėja prie giluminio Aloyzo Barono knygos plano, akyliau įsižiūrėdamas į jos filosofinius bei psichologinius vingius ir biblinės temos paraleles su šia diena. Recenzija baigiama tokia užsklandine mintimi:

"Romanas skaitomas patraukliai, ir užverčiant pasakutinį puslapį, kažkur iš pasamones atplaukia seniai girdėtieji, Evangelijoje minėtieji žodžiai... 'primkite teisybę, ir teisybė jus išlaisvins'. Jei senasis vyras tai būtų pripažinęs, tada, kas gali žinoti, viskas būtų įvykę kitaip. Bet tada, galima sakyti, nebūtų buvę ir šio romano".

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Anglų filmas vaikams

"Digby, the biggest dog in the world" yra labai gražiai susuktas anglų filmas vaikams. Vasaros metu, kai vaikai paleisti iš mokyklų, jie maišosi be tikslų su augusiais po kojų arba visą dieną praleidžia gatvėje. Be sporto, knygų ir kitų priemonių užimti nuobodžiaujančius vaikus, palikusių namie ir nestovyklaujančius, vienas kultūringų būdų būtų žiūrėti filmus. Jame yra tiek daug sveikos fantazijos, kad ir suaugusi maloniai patraukia į vaikystės prisiminimus.

Visas pasakojimas yra fantastiškas, didžiai išpūstas, kaip ir pats filmo "herojus" — didysis apie 30 pėdų — suaugęs šuo DIGBY.

Filmo pradžioje aviganis šuo Digby jau yra didelis, tačiau išgeręs kažkokį gėrimą, kurio cheminė sudėtis laiko slaptai didelėje karštyje paslaptį NATO bazėje, jis pradeda dar labiau augti.

Po pirmojo didžiojo gurgūnio, mes matome puiką komišką va-

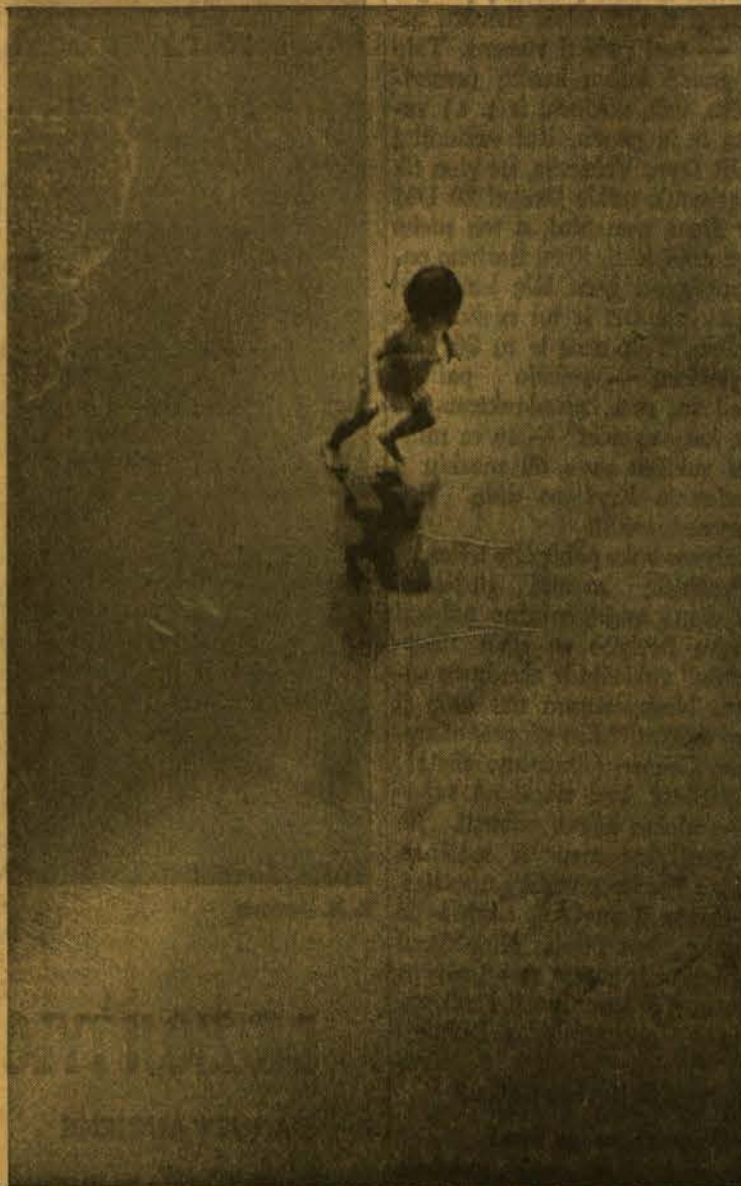
riaciją iš japonų baisenybių filmų, šuniui Digby lakstant po Japonijos kraštą.

Jauno vyro rolėje yra Jim Dale, anglų aktorius su "guminiu" veidu, dabar turįs didelį pasisekimą Broadway scenoje dėl savo puikios vaidybos "Scapino" veikale.

Komiškus laurus skina Spike Milligan trumparegio vokiečių mokslininko dr. Harz rolėje, kuris vaidina Digby "eine kleine doggy", o taipgi vagiškai Tom ir Jerry (Norman Rossington ir John Bluthal).

Vaikučiams akys žiba, stebint šį filmą su visokiomis scenomis ir juokinga vaikymasi ir spindinčias, žibinančias spalvas.

"Digby" pastatė Walter Shenson, kurio komiškos filmos "The Mouse That Roared" ir "A Hard Days Night" taipgi turėjo didelį pasisekimą dėl jo humoristinio žvilgsnio į niekniekius. Filmas visai matome puiką komišką va-

Lenkynės su banga

Nuotr. V. Maželio

Recenzijos autorius Arnoldas Rasa yra latvių rašytojas ir žurnalistas, ypač žinomas dviem savo knygom "Žmonės ir žemė" ir "Laivas prie horizonto".

SALOMĖJA VALIUKIENĖ — "SOUND OF MUSIC" VIENUOLYNO VIRŠININKĖ

Rogers ir Hammerstein populiarūs muzikiniai veikėlas buvo pastatytas š. m. gegužės 31 ir birželio 1 dienomis New Haven'e. Ji atliko The Unitarian Players grupę, kurios tampe matomė ir solistės Salomėjos Valiukienės-Nasvytytės pavarde.

Atvertęs veikalo programą, pamatav, kad Salomėja dainuoja abiejose spektakliuose, ir su nekantrumu pradėd laukti vaidinimo pradžios. Yra tekę girdėti Salomėją Valiukienę koncertuose ir stebėti ją, energingai organizuojant įvairius aukšto meninio lygio renginius New Haven'e. Tai aukštąsias inteligencijos, puikaus meninio skonio ir didelės energijos moteris.

Šiame veikale ji sukuria tikrai šiltą ir motinišką vienuolyno vyresniąją — moterį, kuri gal ir pati sau nedrįsta prisipažinti, kad ir ji, kaip toji Marija, mielai dainuotų su kalnais ir žaistų su drugeliais. Tas jausmas prasideda pirmojo dainoj "Maria", kurią dainuoja kartu su trimis vienuolyno seserimis, ir pasiekia žaismingą kulminaciją abiejų su Marija dainoj "My Favorite Things".

Daugiausia progos su savo balsu išsitiesti Salomėja turi solo dainoje "Climb Every Mountain". Jos sodrus mezo, lig šiol smarčiai slopinatas, pasirodo visame savo stiprume, praaugančiame savo kultūra visus kitus spektaklio balsus. Ir nei kiek neabejojai, kad šis balsas gerai skambėjo ir Lietuvos operoje, ir Stuttgarter Musikakademie, ir Lietuvių operos spektakliuose Chicagoje, ir daugelyje kitų scenų Lietuvoje, Vokietijoje ir Amerikoje. Pajunta tai ir šio spektaklio žiūrovai, praturdami galingais aplodismentais.

Valiukienės vaidyba — nuostabi ir įtikinanti. Dikcija — puiki, o švelnūs europietiškas akcentas suteikia autentiškumo austrės vienuolės rolei.

Salomėjos Valiukienės nuotrauką įsidėjo New Haven Register, plačiau sudodamas ties jos muzikinių pasirodymų ir veikla. Šalia jau anksčiau paminėtų Lietuvos operos, Stuttgart'o Musika-

kademie, Lietuvių operos Chicagoje ir daugelio koncertų, ji dainavo šiuolaikinių amerikiečių kompozitorių veikalų premjerose. Valiukienė atliko pagrindinę rolę von Stein'o operoje "Deirdre" su Chicago kameriniu orkestru, Arthur Custer "The Songs of the Season" ir Mc Kissac "The Spanish Songs".

Siuo metu S. Valiukienė dirba Yale universiteto bibliotekoje. Magistrės laipsnį bibliotekiniystėje ji įsigijo Columbijos universitete.

G. Iva.

MIRĖ POETAS RANSOM

Poetas, kritikas, ilgalaikis "Kenyan Review" redaktorius John Crowe Ransom mirė Gambiere, Ohio, sulaukęs 86 m.

GAUSIAI STUDIJUOJA TEOLOGIJĄ

Lenkijos kunigų seminarijose yra apie 4.000 klerikų. Kunigų Lenkijoje yra apie 17.000. Trūkumo nėra.

RELIGIJOS IR PSICHIATRIJOS CENTRAS

Jėzuitas psichologas kun. Angelo D'Agostino paskirtas direktoriumi Religijos ir psichiatrijos centro Washington. Centra yra įsteigta bendru susitarimu šeši vienuolynai, jis ruoš dvasininkų psichologinių patarėjų tarnybą.

LABIAUSIAI AUGANČIŲ VALSTIJŲ STATISTIKA

Naujausi statistiniai duomenys rodo, kad gyventojų skaičiumi ir ūkinės gerovės galimybėmis labiausiai augančios valstijos yra: Arizona, Nevada, Tennessee, Virginia, o ypač Florida.

LELIŲ TEATRAS

Chicago centrinė miesto biblioteka vasaros metu penktadieniais 10 val. ir 11 val. 30 min. ryto Grant Parke, ties Washingtono gatve, vaikams turės lėlių teatro programą. To lėlių teatro spektakliai bus iki rugp. 14 d. imtinai.

HISTORY OF LITHUANIA

Prieš kiek laiko išėjo iš spaudos nauja anglų kalba knyga "History of Lithuania" skirta Lietuvos jaunimui ir amerikiečiams. Šioje knygoje kondensuotai aprašyta lietuvių tautos istorija nuo seniausių amžių iki mūsų laikų turį 142 psl. 38 iliustracijas ir 4 žemėlapius. Knygos autorius yra prel. dr. J. B. KONCIUS. Išleido J. A. V. Lietuvių Bendruomenė. Knygos kaina 2 dol. Gaunama

"DRAUGE", 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629

PROPAGANDOS STATISTIKA

Jungtinių Tautų organizacijos pranešimu, 1973 m. buvo net 381 vertėjas įkinkytas versti Lenino raštus.

VYSKUPAI DAUGIAU BENDRADARBIJAUS SU MOKSLININKAIS

JAV vyskupų komitetas ryšiams palaikyti su pasauliečiais pranešė, kad bus plečiamas bendradarbiavimas tarp vyskupų ir mokslininkų, aiškinant su religija susijusius klausimus.

BRAZILIJOS KATALIKŲ RADIJAS

Be jokio perspėjimo Brazilijos vyriausybė uždarė Goias vyskupijos radijo stotį. Tai jau trečia katalikų stotis, nuo lapkričio mėnesio uždaryta Brazilijoje. Dar veikia 116 diecezinų stočių tame krašte.

MOTERIS DIECEZIJOS LAIKRAŠČIO REDAKTORE

Nauja Melbourne arkivyskupijos, Australijoje, laikraščio "The Advocate" redaktore paskirta Elizabeth Rennick, ilgesnį laiką dirbusi pasauliečių spaudoje Australijoje ir Anglijoje.

MOTERIS TEOLOGINIO INSTITUTO DIREKTORE

Nauja Bostono teologijos instituto direktore parinkta sesuo Mary Hennessey. Institutas yra ekumeninis, apjungia aštuonis teologinius fakultetus. Mary Hennessey yra Cenacle vienuolijos narė, baigusi Radcliffe kolegiją, psichologijos magistrą, pasiekusi Lojolos universitete Chicagoje, teologijos studijas išėjusi Fordham universitete ir jas gilinusi Katalikų universitete Washington ir Romoje.

VYSKUPIJOS MOKYKLŲ SUPERINTENDENTE

Nauja Kalamazoo, Mich. vyskupijos mokyklų superintendente paskirta seselė Dolores Beste.

DEMENTO

"LIETUVOS ATSIMINIMAI"

Radio Valanda jau 30 metų tarnauja New Jersey, New York ir Connecticut lietuviams. Kas šeštadienį nuo 4 iki 5 val. p. p., iš WEVD stoties New York (1390 kil. AM ir 939 meg. FM).

Direkt. — Dr. Jokūbas J. Stukas
1467 Force Dr.
Mountainside N. J. 07093
Tel. 232-3565 (code 201)

Kviečiame taip pat klausytis Lietuviškų Kultūrinių Vaidelių anglų kalba, iš Seton Hall Universiteto radijo stoties. (New Jersey WSOU) (89.5 meg. FM) Pirmadienį 8:05-9:00 v. v. (Vadovauja prof. J. Stukas).

GERIAUSIA DOVANA JAUNOMS MARIJOMS

Popular Lithuanian RECIPES

Penktąjį laidą

Jei jūsų marti yra lietuvių ar kitos kilmės, geriausia vedybinė dovana yra naujai išleista knyga Juzės Daužvardienės

Visų įprastų lietuviškų valgių receptai yra šioj knygoj. Nurodymai trumpi, aiškia anglų kalba surašyti ir lengvai įvykdomi.

Kaina tik \$3.00

Užsakymus siųskite:

DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Peršuntimo išlaidoms prašoma pridėti 25 ct., o Illinois gyventojai pridėti dar 15 ct. mokesčiams.

Pabaltijo sąjunga — realybė ar fantomas?

(Atkelta iš 2 pusl.)

Savo atskiromis derybomis su Pabaltijo valstybėmis Sovietų Sąjunga Pabaltijo sąjungą suskaldė. Tik po to, kai sovietai įsteigė savo bazes Pabaltijo valstybėse, Pabaltijo vadai pradėjo galvoti rimtai apie karinį bendradarbiavimą, bet jau buvo per vėlu.

Kai Molotovas apkaltino Pabaltijo valstybes karine konspiracija prieš Sovietų Sąjungą 1940 m. birželio mėn., nebuvo jokių karinės Pabaltijo sąjungos, kuri būtų galėjusi kalbėti, ir jis tai žinojo.

Pabaltijo valstybės praleido veltui 20 vertingų metų ir nesukūrė vertos dėmesio buferinės zonos, kurios

iš jų buvo tikimasi. Pabaltijo valstybės sudarė svarbią kliūtį agresinėms Sovietų Sąjungos ir nacinės Vokietijos užmačioms. Kai Lenkijos — Pabaltijo barjeras buvo pašalintas bendromis šių dviejų šalių pastangomis, II Pasaulinis karas ten prasidėjo. Tą barjerą pašalinus, šandien mes matome Sovietų armijas Europos viduryje. Vokietijai esant padalintai ir apipiaustytai, visai Rytų Europai esant Sovietų kontrolei, o Vakarų Europai, patekus Sovietų šėšelin, esant luošai ir su apkarpytais sparnais, o Amerikos Jungtinėms Valstybėms apimokant sąskaitas.

GELES

Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
BEVERLY HILLS GELINCYIA
3443 W. 63rd Street, Chicago, Ill.
TEL. FR 8-0833 — PR 8-0834

FRANK'S TV and RADIO, INC.

RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
3240 SO. HALSTED STREET TEL. — OA 5-7252
MIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
—TEVAS IR SŪNUS—
TRYNS MODERNISKOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. —Telef. GROvehill 6-2345-4
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKATĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-8401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Vİrgnia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 8-3572

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel: YArds 7-1188-39

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

KETURIOS DIENOS PADALINTAME BERLYNE

Seniai norėjom aplankyti Berlyną, bet dabar, laikinai gyvenant Vokietijoje, toji proga pasitaikė. Knietėjo žvilgtelti ir pro slenksį, kas dedasi rytų Berlyne, apsidus jį tiems baisūnams, dėl kurių mano tėvai ir seneliai turėjo palikti visa, kas jiems brangiausia — savo namų lėtas kraštą.

Berlynas — labai įdomus. Tai gyvenimas alsuojantis didmiestis, moderniais pastatais ir paminklais pasipuošęs, verdantis, švytintis, turtingas miestas.

Policija ir skurdas Rytų Vokietijoje

Tačiau, norint pasiekti tą buvusią Vokietijos sostinę, reikėjo važiuoti pro DDR (Rytų Vokietiją) ir ta kelionė buvo ne tiek įdomi, kiek daug pamokanti (o jauniems net inspiruojanti). Visur pakeliui — vien įvairūs sargai su šunimis, policininkai, visi su šautuvais, kaip į karą pasirengę. Tačiau galėjome laisvai važiuoti ir, kur norėjome, sustoti. Miesteliai, kuriuos pravažiavom, labai nuskūrė ir seni — apiešti, visai ne tokio įdomaus senoviško grožio, kaip matėme vakarų pusėje — Bavarijos gražius miestukus — dvelkiančius šimtmečių senumu — antikinius, o spindinčius švara ir grožiu — darbščios vokiškos rankos nudailintus. Šie gi neprilygsta net tiems mažiems miestukams, išsibarsčiusiems apie Hamburgą, nors ir tos pačios tautos, bet šitie — tikri proletarai — bespalviai, nepažįstami, o ir vaizdai aplink juos prisiderinę — tokie pat nuskurdėliai.

Krautuvų vitrinose netraukiančios, neviliojančios — labai varginingos, neturinčios jokių prekių. Žmonės — nuobodžiai pilki, apsirėnę daugiausia tamais — nė iš tolo neprilygsta vakariečių vokiečių gražiam apsirėngimui. Laukuose, kaimuose daug žmonių dirba, bet be mašinų — rankomis, o prie Hamburgo atbulai — dirba mechanizuotai. Tačiau keliai gana gražūs — daug miškų ir medžių.

Propaganda apie vokiečių ir rusų draugystę

Artėjant prie Berlyno, pravažiavom pro daug rusų stovyklų. Visur pilna iškabinėta didelių paveikslų ir plakatų, vaizduojančių didžią vokiečių ir rusų draugystę. Arba vėl "kokie geri yra rusai" — unsere Brueder.

O kai įvažiuoji į Vakarų Berlyną — tai kaip į oazę po Sacharos. Pradžioje dar per policininkų eiles, ne vakarų, bet rytų, tada, pagaliau, atsiduri vėl XX šimtmečiu.

Išlindom į vakarų Berlyną nakties metu ir buvome paveikti stipraus įspūdžio: visur daug šviesų — plieskia ir žibčioja; gatvės — plačios, erdvios; parduotuvės labai elegantiškos — prekių prigrūstos; nauji paminklai — milžiniškas miestas pulsuoja prabanga, kaip koks Las Vegas. O kai pasiekėm patį centrą, tai tikrai kaip New York, tik dar gražiau, nes viskas daug švariau išlaikyta. Žmonės puošniai apsirėnę, gražios išvaizdos, šypseną pasidabinę ir šilgatyviuose iš-

NIJOLĖ SEMENAITĖ - ETZWILERIENĖ

sibarsę pasivaikšiojimui. Nakties metu ten daug daugiau žmonių gatvėse, negu Amerikoje, nes pilna restoranų, kavinių, kabaletų, teatrų, kinų ir t. t. Ir mūsų viešbutis nesulaikė, kiekvieną naktįėjom į Kurfuerstendam — gražiausią Berlyno gatvę — su berlyniečiais pavaikštinėti.

Karo žiaurenių paminklas

Šitoje gatvėje stūkso Kaiser Wilhelm Gedachniskirche, kuri karo metu buvo subombarduota, o dabar yra karo žiaurumų paminklas. Sukrečiančiai įspūdingai! Panaši bažnyčia yra Hamburge, bet toji tikrai palikusi paminklų, o ši Gedachniskirche turi naują priestatą ir naudojama, kaip bažnyčia. Senoji stovi išdeginata, numazinta, lyg nuklupta, tačiau iš kairės ir dešinės ją gaubia naujoji — labai moderniška su mėlynais vitražais.

Kalzerio Vilhelmo vardo subombarduotos bažnyčios Berlyne paminklinis skulptas su modernia ir naujai pastatyta šalia.

Berlynas gali girti gražią aplinką — jį supa daug ežerų, puikių parkų ir miškų — tikras kurortas.

Baisioji mirties siena

Ir staiga — žmogų pribloškia — vėl atsimuši į tą baisią, tik paties šėtono sugalvotą šlykščią sieną! Koks žiaurus vaizdas!!! Kaip gyvatė, toji siena slenka Berlyno centre per gražiausias gatves — seniau buvusį Unter den Linden, dabar palikusi rytų pusėje su Brandenburgo Tor (vartais). Bet Reichstag atsidūrė vakarų pusėje, o prie patų rūmų šliejasi vėl toji siena ir ne viena, bet kaip nuodingas drakonas su keliom galvomis — net keletas jų. Vakarų vokiečiai pagerbė daug savo tautiečių, mėgimusią bėgti į laisvą Berlyną ir žuvusių prie sienos, aiše kryželiu ir gausybe gelių. Beveik visi jie "Unbekannt". Daugiausia jų krito 1962-63 metais, bet keletas net 1973 m. Tai reiškia, kad ir dabar dar žmonės mėgina pabėgti iš to raudonųjų "rojaus". Lyg nuolatinis grūmojimas, visur aiškiai matyti dideli Turm (bokštai) su ginkluotais policininkais (Vokspolizei).

Komunizmo vitrina

Mes pravažiavom sieną į rytų Berlyną — tai tikra komunizmo vitrina, kurioje lyg parodai, iš-

statyta raudonoji propaganda atvykstantiems.

Rytų Berlynas prie pat sienos labai senas, niūrus, "grau" — pilkas, lyg šlandien karas būtų pro jį pražūjęs.

Pravažiavus pro garsųjį Checkpoint Charlie — amerikiečių globojamą — staiga atsiveria kaip koks atelietis miestas — labai moderniškas. Unter den Linden pasiliko dar elegantiška gatvė, bet visai rami, lyg provincijos miestas — nei žmonių, nei mašinų. Tačiau kur nežengsi, ant ruso užminsi — pilna jų, kaip skėrių. Rusai "broliais" garsinasi, o

griuvėsiais dabinas

Dabar miesto centras yra toliau į rytus — Alexander Platz ir Karl Marx Allee ir ten visi pastatai yra nauji ir gana gražūs. Bet pasuk tik į pietus — ir vėl seni, apiešti, net vangingi rajonai. Vokietijoje? Taip, toje išlovinčioje Vokietijoje! Labai nustebino, kad visur teberiošo subombarduoti namai, ypač bažnyčios,

neišleidi jų ten, tai vis tiek negali vėl iškeisti į vakarų pinigus ir netgi neturi teisės išsivežti atgal — turi palikti rusams. Taip jie gauda laisvų kraštų (amerikiečių, vak. vokiečių ir t. t.) valiutą ir ją gauna. Kai važiuoji į DDR (rytų Vokietiją, ne vien tik į Berlyną), reikia iškeisti 20 DM per dieną asmeniui, o ten nieko nėra nusipirkti. Rytų Berlyne panorau gauti bent lėlę kaimyninei vokiečiai, bet ir tos niekur nemačiau. Taip mes ir tu 20 DM neišleidom — reikėjo palikti. "Kad tu, ruse, nesulauktum, ne bus, kaip tu nori" — su ta mintimi sukišau savo 20 markių į Raudonojo Kryžiaus dėžę. Rusams neduosiu!!!

Ir alyvos bake pabėgėlio ieško...

Praėjusią savaitę girdėjom, kad viena anglė mėgino pabėgti iš rytų Berlyno su savo "boyfriendu" vokiečiu ir abu buvo sugauti. Nesuprantam net kaip ji drįso mėginti? Kai tik pravažiavoji pro Grenze (tikrinimo sieną), tai įsitikini, kad tikrai ne vabalas — niekas negali pabėgti. Jie taip patikrina pasus ir mašinas, kad nė šipulio nepalikis nepaliesito, išvarė iš mašinų, tikrina po sėdynę, ant pilvų šliauždami po mašiną ir ratais, net į alyvos baką nosį įkiša... O toji išmūryta siena — nepereinamas Rubikonas! Vienintelis kelias į laisvę būtų tunelis! Bet kas jį iškas?

— Lietuvą, mano žemė auksinė,

Kai pribrešta rugiai

laukuose. —

Antano Rūko žodžiais skriejo mintis tolyn į rytus virš ginkluotų policininkų, aplink zujančių. Kaip norėtusi aplankyti savo namų lėtas kraštą, kuriame gimiau. Bet ar išlaikytų širdis, visa tai matant savoje žemėje?

Beklajojant po platų pasaulį

Ir beskestant graudžiam

liūdesy,

Kaip svajonė, kaip žydinti

saulė,

Man kas dieną brangesnė esi.

Lietuvės laimėjimai Japonijoje

Tolimoje Japonijoje gyvena dailininkė Marija Tūbelytė-Kulmanienė. Ji yra gimusi nepriklausomoje Lietuvoje, Kaune, buv. ministerio pirmininko Juozo Tūbelio ir visuomenės veiklos Jadvygos Chadakauskaitės-Tūbelienės šeimoje. Jai — vienuolika dukrelių — buvo samdomi įvairūs mokytojai.

Dar mažutė būdama, Marytė mėgdavo piešti šokančias baletrinas, drauge su Danute Narutavičiūte. Joms J. Tūbelienė pakvietė piešimo mokytoją — žinomą dailininką Petrą Kalpoką, kuris maloniai sutiko pamokyti abi mokytojas. Tai buvo gyvos, įdomios, pilnos juoko ir samojų pamokos. Talentingas ir gabus dailininkas davė stiprų pagrindą būsimajai dailininkei Marytei jos tolimesnėms studijoms.

Išsivijus M. Tūbelytė trejus metus mokėsi vienoje geriausių JAV meno mokyklų ART STUDENT'S LEAGUE New York, ir vienerius metus CORCORAN meno mokykloje Washington, D. C. Jauna dailininkė turėjo kelias parodas Šiaurės Amerikoje. Tuo metu jai daugiausia sekėsi su vaikų portretais, jie būdavo jai dažnai užsakomi.

Šiuo metu ji gyvena Japonijoje, Kobe mieste, kur jos vyras, inž. Kurtas Kuhlmanas, dirba prancūzų firmoje "Air Liquid". Kobe gyvena nemaža amerikiečių, jie ten turi savo klubą "Kobe Club". Tame klube 1973 m. rugsėjo 9 d. įvyko dailininkės M. Tūbelytės-Kulmanienės paroda ir truko iki spalio 4 d. Joje buvo išstatyta 40 įvairių paveikslų. Atidarymo dieną parodą aplankė 600 asmenų ir nupirko 10 paveikslų, o iš viso parduota 17, daugiausia natūralios mirties ir gėlių. Nepaprastas pasisekimas!

Po sėkmingos jos vienos parodos, M. Kuhlmanienė šį metų vasario mėn. dalyvavo 5 asmenų grupinėje parodoje su penkiais savo naujais paveikslais.

V. K. Jonynas

Šventoji šelma (vitražas Dievo Apvaizdos lietuvių bažnyčioje, Detrolite)

DIDŽIOJI TYLOS PRASMĖ

DANUTĖ AUGIENĖ

Laiko ratas nesustoja. Įvykiai ateina ir praeina negrįžamai. Pirmųjų penktadienių susikaupim vakarai tėvų jėgų kopyčioje, Chicago, tačiau nuolat grįžta ir surenka būrį žmonių, kurie rimtyje ir tyloje prašo Viešpatį daugiau šviesos, išminties ir ryžto dvasiniam kelyje.

Susikaupimui reikalinga vienuma

Labai telsingai kun. J. Borevičius, S.J., birželio mėn. pirmojo penktadienio pamokslė pastebėjo, kad susirinkęs būrys nedidelis, kuklus. Jame nematai jaunimo ir retą turintį jauną šeimą. Kiekvieną kartą eilė žmonių, tariamai palankių šiam susikaupimui, būna sutrukdomi staiga ir netikėtai eilinių kasdienių reikalų ir apgalestauja negalėję dalyvauti.

Kokia šių susitelkimo vakarų prasmė, — klausia pamokslininkas. Ir atsako, kad susitelkimui reikalinga vienuma, nusiramimas, grįžimas į savo dvasinę būklę. Vienuomena — didvyrių tėvynė. Vienuomenoje ir tyloje vyksta dideli darbai. Tyloje kraunasi pumpuras žmogiško tobulumo, dorybių.

Žmogus birsta, kai mąsto

Prieš žygius nurimstama, susi-

telkiama. Tyla veda į pergalę ir tylos minute gerbiama kovų didvyriai. Jei žmonės tik pusvalandį nutiltų susimąstymė, jie pakleistų pasaulio veidą. Žmogus nebirsta, jei namo. Ir dabartinis žmonijos pasimetimas išnyktų, gi žmonės daugiau galvotų apie prielaidas ir pasekmes.

Atrodo neišvengiama, kad dabartinis mizerija privers žmones sustoti ir susimąstyti, nors modernus pasaulis liguistai bijo tylos, vienumos, susitelkimo.

— Ačiū, Dieve, už šviesos spindulį tiems, kuriuos sukvietė čia, atvedei porai valandų nutilti, susitelkti, pasimelsti ir pamąstyti, — baigė kun. J. Borevičius savo pamokslą.

Krikščioniškasis TIKIU

Po šv. Mišių rinkomės Čiurlionio galerijoje, kur mūsų laukė kun. J. Zaremba, S.J., ir jo rūpestingai bei kruopščiai paruošta konferencija.

Kun. Zaremba kalbėjo apie šv. Trejybę, aiškino, kaip katalikų mokslas moko ir šiuo nelengvu tikėjimo klausimu.

Kai krikščionis sako TIKIU, jis išreiškia savo tikėjimą į gyvąjį Dievą: Tėvą, Sūnų ir Šv. Dvasią.

Tėvas yra visko pradžia, Sūnus vykdo Tėvo valią, Dvasia veda žmones į Jėzų Kristaus skelbiamą tiesą.

Krikščionis tikėjimu bendrauja su Tėvu gyvenimiškai, pasitiki Jo apvaizda, priima Jo valią ir Jo valią padaro sava. Bet šito negalima padaryti niekaip kitaip, kaip tik per Sūnų, kurio Jis yra Tėvas ne išikūnijimu, bet prigimtimi.

Kristus yra mūsų Brolis. Jis mus sudvasina ir mumyse įveda Dievo vaikų paveldą.

Smagu atostogauti lietuviškame Putname, kur ir juoda ruginė duonelė tikro raugo. Gamta ir aplinka — pasakiškai graži ir maloni. Nemėgstantiems keliauti — tai puikiai vieta atostogoms. Švara ir tvarka — tik pas sėses randama. Iš kairės į dešinę: S. Endrijonienė, ses. Margarita (Bareikaitė), kongregacijos vyresnioji, M. Remienė, Putnamo ses. rėmėjų Chicagoje pirm., ir Magdalena Galdikienė.

Ivairių asmenų skirtinga malda. Tikėjimas į šv. Dvasią mus paguodžia, apšviečia mūsų supratimą, uždega mūsų širdį, išmoko mus melstis, išpažinti savo tikėjimą ir kovoti už jį.

Kiekviename šių trijų išpažinime yra tas pats tikėjimas, tik kita forma. Yra įvairių asmenų, kurie įvairiai maldžiasi. Vieni labiau linkę jungtis maldoje su Tėvu, jų gyvenimas teka nuolatinėje Tėvo apvaizdos globoje. Kiti pirmiausia randa Kristų, Jo žodžius šv. Rašte, Jo veikimą mūsų sielose. Dar kiti pradeda maldos gyvenimą, patraukti šv. Dvasios, kuri juose reiškiasi kaip galvinanti Dvasia. Dievas, kuris kiekvienam davė skirtingą ir savotišką būdą būti, egzistuoti, lygiai taip pat skirtingai šaukia kiekvieną į save, su kiekvienu vis skirtingai užmezga kontaktą. Tačiau, visad reikia atsiminti, kad Dievas yra triasmenis Asmuo, kad mes neturime melstis kaip į kokį neasmeninį ar neaiškų, nedeterminuotą Būtį, ne į kokį filosofinį Dievą, tokį, kaip Jis pats yra mums kalbėjęs ir apreiškęs.

Nuostabi paslaptinga vienybė

Tėvą mes pažįstame per Sūnų, kuris yra mūsų Brolis, Kelias, Tiesa ir Gyvenimas. Melstis į Kristų reiškia: išjungti į specialų santykį, Tarpininko santykį, t. y. Viengimio Sūnaus ir gyventi Juo.

Pirmas dalykas, ko krikščionis turi Jėzų prašyti, yra: artėti prie didesnio Jo pažinimo ir supratimo, mąstyti Jo gyvenimą ir darbą, tvarkyti savo mintis ir jausmus pagal Kristaus pamokymus, kurti savo gyvenimą pagal Kristaus mokslą ir darbą. Kristus nėra tik istorinė asmenybė, kuri gyveno kadaise. Kristus gyvena dabartyje. Jis yra gyvas ir šandien ir gyvens amžinai. Pagal šv. Povilą Kristus nėra šalia ar virš mūsų, bet mumyse. Per mirtį ir prisikėlimą Jis skverbiasi į žmogaus gelmes, niekuo nepažeminamas savo didybės. Tai tarpasmeninis santykis. Tai nuostabi paslaptinga vienybė. Gyventi krikščioniškai reiškia gyventi šia vienybe.

Prie Tėvo kylame, kalbėdami Jo paties mums paliktą maldą "Tėve Mūsų", tačiau Kristus yra kelias, kuriuo mes priartėsime prie Tėvo ir šv. Dvasios.

Kun. Zarembos kalbėjimas buvo nuostabus, taiklus, suprantamas, uždegantis. Vakara baigėm giesmėmis į Mariją.

Vasaros mėnesiais (liepos ir rugpjūčio) pirmųjų penktadienių susitelkimo vakarų pamaldų nebus. Tikėkim, kad rugsėjo mėnesį dalyvaus visi lig šiol dalyvavę ir būrys naujų asmenų.

MŪSŲ VEIKLA

* Penkiolika lietuvių moterų dailininkių išstatė savo tapybos darbus Barat kolegijos galerijoje, Lake Forest, Ill. Ši paroda yra surišta su federalinės valdžios remiama pažangos (upward bound) programa, liečiančia etninį jausmą Amerikos kultūroje. Dalia Alekšienė, Marija Ambrozaitienė, Vanda Balukienė, Aleksandra Bodner, Janina Monkutė — Marks, seselė Mercedes, Irena Mitkutė, Jadvyga Paukštienė, Dona Prusis, Zita Sodeikienė, Magdalena Stančukienė, Danguolė Stončiūtė, Ada Sutkuvienė, dr. Aldona Labokienė — Valienė ir Giedrė Zumbakienė dalyvavo šioje parodoje. Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus kilnojama paroda su gintaru, numizmatika, žemėlapiais, audiniais, margučiais, kalėdiniais šiaudinukais, tautiniais rūbais, lietuvišku kryžiumi užplėdė didelę galerijos dalį. Sekmadienį, birželio 23 d., 3 - 5 val., muziejaus moterų vieneto komitetas vašino lankytuos lietuviškus užkandžius. Paroda vyko birželio 17 - 30 dienomis.